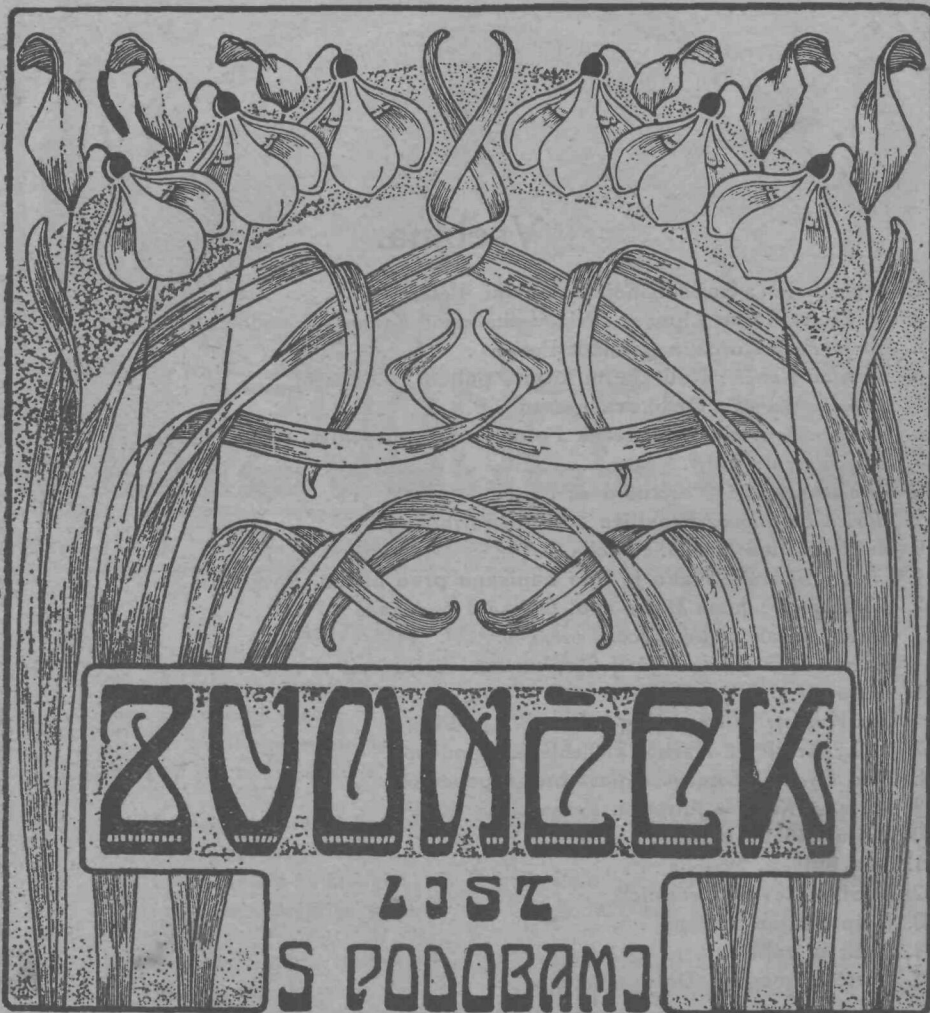

POŠTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

ZVONČEK

LJST

S PODOBAMI

ZA

SLOVENSKO
MLADJNO

LETO XXIV.
ŠTEV. VII.-VIII.
JULIJ 1923.

Vsebina.

1. Janko Leban: Goriški moji domovini. Pesem	145
2. Ivo Trošt: Ratko Lipovec. Pripovedka izpod Krima z 1 podobo	146
3. Franjo Roš: Koroška pomlad. Pesem	153
4. Miroslav Kunčič: Nad zlatim žitnim poljem	154
5. Miroslav Kunčič: Otrokova pesem	154
6. Janko Leban: Kako je deček Peter Smola potoval k stricu. Povest	155
7. Ivan Albreht: Jutro. Pesem	159
8. Miroslav Kunčič: Poletni dan. Pesem	159
9. Marica Bartolova: Pravljica o treh bratih	160
10. Naša kraljica Marija. Podoba	162
11. Kipling-Baukart: Kako je bilo napisano prvo pismo. Povest	163
12. Jos. Korošec: Jama Babji zob. Opis s 5 podobami	170
13. Anica: Zoran in kresnice. Pesem	172
14. Bruno — Fr. Jordan: Jurij Stephenson. Življenjepis	173
15. Anica: V poletju. Pesem	176
16. Jos. Vandot: V tihem logu. Pesem s podobo	177
17. J. G.: Kraljevič Marko. Življenjepis s podobo	178
18. Fran Erjavec: Zamorske narodne pripovedke	180
19. Miroslav Kunčič: Jutranja. Pesem	183
20. Anica: Nočne bajke. Pesem	184
21. Dva junaka. Podoba	184
22. Iz Stritarjevih „Drobnic“	185
23. Josip Stritar. Podoba	186
24. Pouk in zabava	187
25. Kotiček gospoda Doropolskega	190

Naročnikom!

Prihodnja (9.) številka „Zvončka“ izide meseca septembra.

„Zvonček“ izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto 20 Din, pol leta 10 Din, četrt leta 5 Din. Posamezne številke 2 Din.

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj, upravnik in odgovorni urednik: Luka Jelenc, ravnatelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Last in založba Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva — poverjenišтво Ljubljana.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Štev. 7. in 8.

V Ljubljani, meseca julija 1923.

Leto XXIV.

Goriški moji domovini.

O, tožna moja domovina,
srce me vselej zaboli,
ko sila bridkega spomina
privede mi te pred oči!

Nekdaj vsa srečna si cvetela,
naš glas po tebi je zvenel,
vsaj ti v blaginji si živela,
brat z bratom živel je vesel!

Kje je sedaj lepota tvoja?
Oh, groblje mesto je in vas!
Kje časi radosti, pokoja,
nekdanjih spevov kje je glas?

Sovražnik ljut je planil nate,
poljé, vinograd poteptal,
pomoril naše rodne brate,
a mnoge v sužnost je odgnal!

In svetogorsko je svetišče
razsul in mnogi dom blesteč,
begunec zdaj po svetu išče
zavetja, kruha si proseč.

Ne čuje naša se beseda,
tuj glas prileta na uho,
sirota trepeta vsa blede,
pritiska tujec jo hudó!

Oj, tožna moja domovina,
li tebi več rešitve ni?
Glasove vernega čuj sina:
Še gledala boš lepe dni!

Tam za gorámi se že svita,
zaznava se svobode dan,
sovražna moč bo v tla pobita,
ne bo več suženj Goričan!

Naš glas se tu bo zopet širil,
spet mesta vstanejo, vasi,
in narod naš se bo umiril,
čul vrisk bo srečnih se ljudi!

Minila doba bo trpljenja,
objemal se bo z bratom brat,
slavili bomo dan vstajenja,
zahvaljen Bog stotisočkrat! —

Janko Leban.

IVO TROŠT:

Ratko Lipovec.

Pripovedka izpod Krima.

(Konec.)

4. ZMAGA.

asno nebo se je spenjalo nad zimsko pokrajino. Mraz je tiščal v vse prostore, mraz je zavladal tudi v gozdu, pod svobodnim nebom. Sapa je zmrzovala takoj pod nosom in na ustnih.

Dopoldansko solnce si je prijazno ogledovalo mladega junaka v gozdni globini, ko je potan, rdeč in sopeč treščil ogromno butaro drv na prejšnje mesto, kjer jo je pustil sinoči, in sedel na njo. Nemirno je zadrslal z nogami, da si stepe sneg z obuvala, kamor je primrznil. Kakor otlji škatli sta mu bobnela zmrzla črevlja. Zmagovito je zrl mladenič okolo sebe, kje se prikaže kdorkoli izmed gozdnih stanovalcev; srčno rad bi se bil z njim sprl in tudi stepel. Danes je bil take volje, da bi se šel metat z divjim možem ali z medvedom. Sinoči ni mogel bremena drv niti premakniti z mesta, danes je pa sneg puhnil na vse strani, kakor če bi vrgel klobuk na kup gosjega puha, ko je privlekel breme na sinočnje mesto ter ga treščil jezno na tla, osorno kričeč: »Na! Pasja duša, ki mi nagajaš!« Na vršičku najvišje smreke se je tedaj zdramila od mraza otrpla, dremajoča lačna vrana, zletela opotekaje v daljavo in z glasnim »kra-kra« tožila, da je ljudje niti v tem mrazu ne puste na miru, ko jim v boljših časih vendar izkazuje same dobrote ves njen rod od vekov do danes. Nema okolica je ni umela, Ratko jo je komaj slišal. Z rokavom je otiral s čela pot, položil težko kučmo poleg sebe na butaro, kjer je sedel, in čutil — strašno žejo. Ni čuda! Od ranega jutra do sedaj je vlekel skoro vedno navkreber ogromno breme, zjutraj pa ni doma okusil ničesar. Preveč se mu je mudilo, da dokaže očetu in bratom, da se ne boji čarovnic, pa tudi ne mara, da bi se z njim norčevale gozdne žene, naj so med njimi vile, rojenice in žalik-žene, divji mož in kakorkoli se že nazivljajo vsa ta nikdar dognana bitja z vsemi palčki, škрати, zlomki in neštetimi malimi možički vred. Njih dobrot ne mara! Jezila ga je celo sinočnja prijaznost škrata pritlikavca, ki mu je kazal pot iz gozda. Morda so zaradi tega sklepale gozdne vile, da je sprejel ponudbo in poravnava, kakor

je sprejel škratovo pomoč. Zato so mu hitele poravnat sinočnjo nagajivost, ko ni mogel z mesta premakniti butare, s tem, da so mu jo na neznan način pripravile ponoči domov na dvorišče. Že spotoma se je oziral na sledove stopinj v snegu, da bi pogodil, kdo je spravljal njegova drva domov in kako, zaman! Poznal je stopinje svojih bratov, videl tudi mesto, kamor so bili zjutraj zložili krplje na kup in kjer so jih bratje sinoči vnovič navezali, da so laže hodili po snegu, našel je celo svoje krplje tam, toda nikakega sledu spredaj ne zadaj. Zato so bile njegove misli bolj nezadovoljne, najsi je bil zadovoljen, da je odklonil dobroto svojih nasprotnic. Namenil se je le nekoliko odpočiti, potem pa nasekati v bližnji goščavi drugih drv za kurivo, zadeti breme na hrbet in hiteti z njim domov, da ga ne bodo več dražili, da pride najmočnejši prazen domov iz gozda. Včerajšnja, sicer suha drva, pusti nevidnim gozdnim duhovom, naj sami kurijo z njimi, če jih kdaj zebe kakor človeka.

»Povabljen si, povabljen, Ratko!« zacvili škrat na bližnji bukvi, ki jo je menil mladenič posekati in je že potegnil sekiro iz včerajšnje butare, od katere je hotel vzeti samo vrv. Nič ni bil vesel sinočnjega dobrotnika.

»Povabljen, kam?« vpraša nevoljno.

»K vilam v goste!« pojasnuje uslužno možic na bukvi.

»Če pa ne maram!«

»Pridejo same pote. Ali nisi prej slišal vrane? Ta jih je že videla, da gredo!«

Ratko ugiblje, kako bi se rešil neljubih prijateljic. Zdelo se mu je, da ga nameravajo odvesti s seboj v podzemeljsko kraljestvo, kjer bi ga izvolile za kralja. Spominjal se je pripovedi nekdanje babice, da se iz kraljestva vil ni še nihče povrnil živ in zdrav, že je slišal vabljive pevske glasove. Snežnobeke halje so se že bliskale med stoletnimi debli dremajočih jelk. Krasni obrazki, obrobljeni z valujočimi lasmi, črnimi kot sama noč, se mu že smehljajo nasproti bliže in bliže... Petje kot nebeška godba mu doni nasproti strastno, vabeče. Ratko je čutil v petah neko šebetanje kakor željo, da bi rad plesal. Kam je izginil iz petá ves trud in mráz? Ratko, izgubljen si žel! Ali ne drenca za teboj celo kosmatinec krimski mož z debelo nogo po taktu? Z napol glasnim mrmranjem poseza sam v sladke melodije. Slednjič se pa umakne za bližnjo deblo, hoteč napraviti Ratku prostor za ples. Morda se je celo bal, da tudi njega premāga želja po plesu. Ratko je obsedel na drvih sam in gledal, gledal in premišljal, vile so se mu pa približale in kar spotoma razvrstile v kolo in plesale, pele ter brenkale v srebrne strune. Snega se niso niti dotikale. Vsaka je

pogledala Ratka zavedljivo, vabeče, očarljivo, ko se je sukala mimo njega. Vse so pa ponavljale napev z mamečo obljubo, da bodo vedno zveste podanice njemu, svojemu kralju, samo naj krene z njimi v krasne podzemeljske dvore, kakršnih ne zmore noben kralj na svetu.

»Le pridi, pridi v naše kólo,
pridi, Ratko ti, v naš raj!«

In mladenič, ki je imel tudi le človeško srce v prsih, razprostre roke, sekira pade nerodno na tla. Dvigne se, da bi vstal in pohitel v veselo družbo, kjer je že sedaj nebeško lepo, ali ne? Mladost cvete samo enkrat. In kdor se vpraša v veselju, kaj bo jutri, ne uživa pravega veselja. Z razprostrtimi rokami plane — — —

»Ho, ho, ho!« se zareži za deblom divji mož, ki je že prej vedel, kaka nesreča preti mladeniču. »Ho, ho! Z butaro pa le ne moreš v kolo, ho, ho, ho!« Ratko res ni mogel z mesta, ker ga je bil v tem času k drvam privezal divji mož. Zato pa vpije: »Pusti me, grdin kosmatil! Kdo te je klical? Odveži me! Ne morem več trpeti! Od samega hrepenjenja po tej družbi zgorim, če me ne oprostiš. Gorim, gorim!«

Vile so bile prav blizu njega in mu strgale korenček pod nos, dobro vedoče, da ga s tem dražijo in še bolj razvnemajo njegovo samoljubje, zakaj takle Ratko jim je ugajal vedno bolj. Primotale so se celo do koncev vrvi, ki je bil z njo privezan, da bi ga rešile. Tedaj zadoni v zraku strašen brlzig in krasne zavodnice se umaknejo v kolo, kjer še krasnejše pojo in godejo. Ratko potegne za seboj ogromno breme drv, pa se onemogel zgrudi v prhki sneg. Komaj se mu je lice doteknilo mrzle zemeljske odeje, je čutil olajšano bolečino v prsih. Ogenj je ponehal. Zato se mu je tudi pojavil prejšnji sklep: z njimi ne smeš v pogubo! — In skoro bi bil hvaležno pogledal divjega moža, ko bi mu ne branila tega stara kljubovalnost, zakaj in kdaj ga je privezal brez njegove dovolitve. Obenem se je tudi domislil, da je godba, petje in ples pravzaprav tudi le zanj samo ukaz — ljub sicer in vabljev: »Z nami moraš! Če ne iz grda, pa iz lepal!« — In njemu da bi kdo ukazoval!

Divji mož je gledal mladeniča na tleh in se mu režal, kakor da odobruje njegove misli.

»O, mož! Obljubil si mi prijateljstvo, celo zavezništvo. Pokazal si mi že svojo zvestobo. Sedaj te pa lepo prosim: odveži me! Jim jaz zagodem eno ali dve, da se device naplešejo do sita!«

Krimski mož se počasi približa junaku Ratku na tleh in počasi odveže breme od njega. Ratko sede na butaro, si poravna lase s čela in začne peti:

O gozd, o tihi gozd,
ti mili dom si moj!
Zdaj sneg po drevju se blesti,
od mraza vsa zverjad drhti,
a mene to nič ne skrbi,
saj gozd, o tihi gozd,
ti mili dom si moj!

Zdaj vrana poje kra-kra-kra,
od daleč solnce se smehlja
in smeh njegov zmrzuje,
iz temnih tam globin gozdá
vilinski spev se snuje.
O gozd, o tihi gozd,
ti mili dom si moj!

Prelestna družba nežnih dev
smejoč se v sočen družji spev,
drvi pod drevje golo,
po snegu igra kólo,
boli me njih usmev.
A gozd, o tihi gozd,
ti mili dom si moj!

Device rajskomile
srce ste mi genile,
smehlja se nebni car,
a zase pridobile
ne boste ga nikdar.
Saj gozd, o tihi gozd,
ti mili dom si moj!

Ob Ratkovi pesmi so deklice hitro doigrale kolo in poslušale mojstra. Tako jim je bil všeč glas in napev, da bi bile najrajše kar same poprijele za njim, ko bi jim le besede v pesmi ne bile tako zoprne in zbadljive. Ratko jih je pogledoval zmagovito, in vile so spoznale, da se naravnost norčuje iz njihovega prizadevanja. Ni še popolnoma podela pesem med mrzlimi debli, ko drugič zadoni po zraku brlitzg. Vile so spoznale opomin in se umaknile za drevesna debla, a Ratko kakor da ne čuje ničesar, ponovi še: »O gozd, o tihi gozd...« pa začne žvižgati kar v dva cepa živahno poskočnico, da bi z njo privabil celo mrtveca iz groba na plesišče. Krimski mož je za njegovim hrbtom poleg butare cepetal z obema nogama po snegu, da ga je razbrskal že do zemlje, tako so ga srbele pete na ples. Vile so se strnile vnovič v kolo, sedaj po Ratkovem napevu. Tedaj zavrešči tretji žvižg pod nebom. Plesoče vile so se sicer zdrznile ob tem opominu, a kola niso ustavile; še živahneje so se sukale. Ko je bil ples najlepši, vstane godec-žvižgavec in žvižga po poti proti domu, vile v poskočnih korakih za njim. Divji mož jo je ubiral po goščavi poleg njih, tleskal ob dlan, se grohotal, kakor da kdo kolje polena in se tolkel po trebuhu kakor po velikanskem bobnu. Palčki in škrati so vriskali visoko v drevesnih vrhovih nalik vrabcem jeseni v prosu, smejal se je zajček pod korenino, lisjak v luknji, srna pod širokovejno jelko, smejal se je ves gozd, zakaj družba se je pomikala dalje in dalje proti Ratkovemu domu ob ljubkem jezercu. Kar stopi pred godca čestitljiva žena, velika in lepa kakor kraljica, dvigne roko in veli: »Kolo, stoj!« A kolo se ne ustavi, ker neustrašni godec žvižga in žvižga ter se celo sam zavrti po rahlem snegu, da se mu zakadi izpod nog. Gozdnih vil kraljica se zgrabi za lase z obema rokama in zavpije, ko vidi, da je vile ne slušajo več: »Ratko, zmagal si! Nehaj!«

»Neham, če hočem!« de mladenič in že nastavlja rdeča ustna, da nadaljuje sladki spev.

»Kar si izbereš, ti dam za odkupilo, samo pusti nas!«

Ratko začne žvižgo bolj potihem in poslušša samo na pol, zakaj radoveden je bil res, kako odkupilo mu ponudi mati kraljica.

»Povem ti lek, da boš uganil prihodnje dogodke.«

»Potem bi bil nesrečen. To za človeka ni dobro.«

»Ali hočeš biti najmočnejši mož med Slovenci, vsekdar zvest, pošten in ljubljjen?«

»Najmočnejši mož je največkrat tepen. Kdor ni zvest, mu ne zaupajo, kdor ni pošten, zaman išče spoštovanja, kdor sam ne ljubi, ne more biti ljubljjen!«

»Ali hočeš biti naš kralj?« Vile so silile z ubranim spevom: »Reci, samo reci, Ratko naš!« Mladenič ne odgovori ničesar. Spev: »Reci, samo reci!« doni vedno veličastneje. Ratko molči. V njegovem srcu so odmevali popolnoma drugi glasovi — glasovi zmage, da si lahko prosto utira pot v gozd kadar in kakorkoli.

»Izberi si katero vilo hočeš, da ti bo služabnica in gospodinja po naših gradovih pod zemljo! Nikdar se ne boš kesal.«

Ratko pa tedaj reče odločno: »Nočem!« Vilinski spev potihne, sto in sto prej tako prešerno veselih lic se ubere na jok. Toda oči, oči so se še upirale v njegovo krepko postavo, kakor se ozira človek za izgubljeno srečo.

»Izbiraj sam, česa želiš!« vpraša užaljena kraljica.

»Želim svobodno pot v gozd in iz gozda. Želim, da spravite ono butaro drv, ki smo jo ostavili na plesišču, še danes zopet pred Lipovo čevo hišo, kakor je bila davil!«

»Ho, ho, ho! Če ni drugega treba!« se zareži krimski mož. »To se zgodi kaj lahko!« In kosmatin se že odpravlja na pot po drva, ko ga ustavi kraljica: »Čakaj, nerodnež! Naše nesreče si res ti kriv, ker premalo misliš. Samo na svojo moč bobnaš vsekdar, ali nisi slišal, kaj je odvrnil ta le Ratko: »Najmočnejši je največkrat tepen! Jaz pa še pristavljam: Najmočnejši ni vselej najmodrejši! Le pomisli, da si to ti. Ali ne veš, da je prvi pogoj za nas nesprejemljiv. On hoče svobodno pot iz gozda in v gozd kakor doslej. Ali naj mi vedno hodi motiti družino z žvižgo in petjem? Vsaj to lahko vidiš, kaj se je zgodilo danes! Take sramote ne pozabim. V svoje gradove pozaprem to le neposlušno družino in sama sedem v gradu za kolovrat pa zaspim za tisoč let kot kralj Matjaž! Kaj mi mari človeški rod!«

Krimski mož je stopical z leve noge na desno, z desne na levo, dobrega sveta pa ni vedel, kakor ga ni vedela kraljica. Vile so pa

uganile svojo, in sicer tako, kakršna pot je ugajala samo njim. Poslušno se približajo svoji kraljici in po mnogih poklonih izpregovori najlepša: »Dovoli, kraljica, da nas Ratko nauči lepega petja in žvižge, kakor jo zna sam, potem pa naj svobodno hodi, koder hoče! Pevsko umetnost naj nam pusti v spomin.«

»Me vile da bi se učile petja od človeka! Samo ne budalite! Sramota, večna sramota, da vas je zmamil ta Ratko!«

»Ne on, njegovo petje in žvižgal«

»Sramota, pravim, največja sramota!«

»Ratko je potomec vodne vile, naše sorodnice!«

»Ki je pa bila tako nespametna kot ste ve, da je svojo samostojnost vezala s človeško slabostjo. Človek je le slabič.«

»A njegovo petje, kraljica, pomisli!«

»Ume le Ratko, ki je skoro našega rodu!«

Sedaj se oglasi mladenič za užaljeno človeštvo in svojo nepresezno umetnost: »Motiš se, kraljica! Kar zna človek, ne morete ve znati nikoli.«

»Vzvišena bitja smo me in posredujemo med ljudmi in bogovi!«

»Hm! Mogoče, a ne s petjem, ne z umetnostjo; to si videla že danes.«

V ozadju se zopet oglašajo vile: »Uči nas, Ratko, uči nas človeške umetnosti, uči nas svojega petja!«

»To bi bilo nemogoče, lepe moje nasprotnice! Naj vam pojasnim: Petje je dar božji. Ta dar pa ima kot vsaka umetnost korenine v človeškem srcu. Ali imate ve srce? Kdor ne poje iz srca, tudi pesem njegova ne seza do srca. Zaman! Ve ne morete čutiti tega, kar čuti človek, zato ne morete čuvstev vlit v pesem. Ali je vam znano, kaj je človeška žalost, kaj veselje, kaj mladost, kaj srčnost, zadovoljnost, jeza? Ali morete ve, ki ne poznate smrti, čutiti, kaj je smrt? O človek ve več kot ve, on čuti več kot ve. A tega se ne more nihče naučiti; tudi človek mora vse sam doživeti, sicer je njegovo srce prazno, petje prazno, njegova umetnost prazna pena. Zato se me nikar ne bojte, kakor se jaz vas ne bom bal, ko pridem zopet prepevat sem v krimske goščave!«

Zmagovito je gledal Ratko okolo sebe. Kraljica gozdnih vil je pomignila svoji neposlušni družini: »Opravile smo. Ali hočete še večje sramote? Človek je nas zmagal! Umeknimo se mul!«

In vile v lepih belih haljah so se jele izgubljati v daljavo. Ne daleč v goščavi je vlekel krimski mož breme drv na Ratkov dom pri jezeru in močno stokal, koliko mora trpeti zaradi svojega prijateljstva s človekom. Ratko se mu je samo rahlo nasmehnil in vprašal, če je z drvi

pobral tudi sekiro. Nerad mu je mož prikimal. Kraljica gozdnih vil mu je še opomnila odhajaje: »Pa glej, da nas boš poslej puščal na miru!«

»Prav tako kakor boste puščale ve mene. Lepo vsak ob svojem! Ali sem vas jaz klical?«

»A petje!«

»Petje pustite meni in drugim ljudem, ki znamo čutiti in trpeti, a svoje čuvstvo tudi izražamo v glasovih.«

Odšla je tiho za družino v gozdne globine.

Ratko je zažvižgal veselo pesemco in stopal proti domu. Prav nič ga ni zeblo.

Doma je že ležala butara drv na dvorišču, skozi okno so ga pogledovali bratje in uganili po njegovem kretanju, da se je zopet zabaval s sorodniki nekdanje babice v gozdu. Zdel se jim je poslej Ratko velik in čestitljiv.

Sedanji Lipovčev dom ob jezeru.

Že davno so vile in rojenice dogospodarile v krimskih gozdovih. Palčki in škrtati so ostali v svojih luknjah, divji mož se je oglašal le vsake redke čase in napovedoval človeku dobre in slabe trenutke, slednjič pa je tudi on opustil svoj posel. Vile so ga namreč začele sumiti, da je preveč prijatelj s človekom. Čarovnic, vedomcev in volkodlakov ljudje ne pomnijo več, samo volk in medved se časih poja-

vita, tožita, da je vedno slabše na svetu, in ne zabita hvaliti nekdanjih dni, ko je Lipovcu sam divji mož nosil drv iz gozda in pomagal loviti divjačino po Krimu. Tiho jezero se še ozira po krimskih goščavah, prijazna vasica se zrcali v njegovi globini, na bregu pa ropoče še danes poleg hiše Lipovčev mlin, glasan svedok nekdanjih časov.

Koroška pomlad.

*Tam nad jezerom
meglice gredo,
tam po travnikih
rožice cveto,
tam po vejicah
ptičice pojo.
Moje srce je
žalostno.*

*Kam si šla od nas,
domovina ti?
Onkraj sivih gor
tam na jugu si.
Tam pomlad lepó
v svobodi dehti,
a pri nas nikjer
sreče ni.*

*Solnce, ti nas grej,
daj nam gorkih dni,
budi zemljo nam,
budi našo kri!
Solnce, ti nam daj
lepih novih dni,
da svoboda se pri
nas zbudi!*

Franjo Roš.

Nad zlatim žitnim poljem . . .

Nad zlatim žitnim poljem
je jutro se spočelo —
in zlato žitno polje
vzneseno je zapelo.

Do neba zabučala
je pesem veličastna,
in gorko jo čutila
je duša sladostrastna.

Med rožami samotni
in tuj sem vsem korakal,
smehljaj se ob spominih
in od genutja plakal . . .

Omamljen sem od sreče
prikrival bol v očesih —
in v blodni zmoti vzdihnil:
Moj Bog, jaz sem v nebesih!

Miroslav Kunčič.

Otrokova pesem.

Moj očka so dober možiček!
Kupili so nov mi nožiček,
klobuček koroški za god —
zdaj mož sem, junak in gospod!

In mamka so dobra ženičica!
Okusna, hm, njih je potičica,
zavitek presladkih rožičev
podarjen na praznik Božičev!

A kadar mi očko in mamico
v globoko zagrebejo jamico,
tedaj za siroto bo mene hudo:
kdo li potem bo še dal mi kaj, kdo?

Miroslav Kunčič.

JANKO LEBAN:

Kako je deček Peter Smola potoval k stricu.

ako se veselim, da bom videl strica! Kaj neki poreče, ko pridem!»

To so bile besede dečka, ki se je prvič v svojem življenju pripravljaj na potovanje. Peter Smola — tako mu je bilo ime — je bil edini sin trgovca, ki je živel v čarobno ležeči vasi R. Mož je imel brata, živečega v Bregu. Tja naj bi potoval Peter, ki še svoj živ dan ni prišel iz svoje rojstne vasi. Toda srčno si je želel, da bi spoznal strica, ki mu je bil poslal že marsikak lep dar. Cele tedne in mesece je že sanjal o tem potovanju. V duhu si je že neštetokrat slikal, kako bo to lepo. Zdaj pa je stal tu, pripravljen na potovanje! Oblekel si je bil nove lepe hlače, si ogrnil čeden poleten suknjič, na glavi pa je imel rumen slamnik, ki mu je pristojal, kakor si je le mogel želeti. Še po palčici seže, jo prešerno zavihiti, potem pa pozdravi starše, češ: »Adijo, mi gremo na pot!« Oče mu seže v roko ter deje: »No, pa pojdi v imenu božjem! Glej, da vse prav narediš, pa saj si pameten dečko, in upam, da se tudi srečno vrneš. Adijo, dragi Peter, pa strica pozdravi v našem imenu!« —

Mati mu še uravna ovratnico, ga poljubi ter že odhajajočemu zakliče: »Srečno!« Mala sestra je napol zavidno, napol žalostno gledala za njim, dokler ni izginil za drevesi in za grmovnimi ograjami.

Naš Peter se je moral peljati s parnikom, čigar postaja je stala pol ure od njegove rojstne vasi. Pravočasno je prišel k reki, šel na pristanišče ter si kupil vozni listek tam v hišici, kjer so oddajali listke. Toliko, da je nekolikokrat stopil gor in dol, ko dospe parnik. Peter stopi na pristanični most. Parnik se ustavi in mladi naš potnik je hotel pravkar vstopiti — toda zdajci potegne veter, mu izpuli listek iz rok ter ga odnese v vodo, po kateri odplava dalje. V tem pozvoni, parnik se odpelje in Peter je z dolgim nosom gledal za njim. Ker listka ni bilo mogoče dobiti iz reke, ni Petru drugega kazalo, nego da si kupi drug listek ter se odpelje drugič, ko se vrne parnik.

Seveda mu je bil dolg čas čakati. Toda veselja le ni izgubil ob misli na strica in na prijetne ure, ki ga čakajo pri njem. Tudi je bil kraj, kjer je ostajal parnik, jako živ. Tu je bilo mnogo gospode. Peter je z zanimanjem gledal na otroke, ki so se tu igrali. Posebno mu je ugajalo, kako so nekateri otroci onstran reke kolesarili. Neki

deček se je celo prekopicnil s kolesa in prav neljubo in trdo je poljubil — tla! V tem, ko je Peter tu to opazoval, je pozvonilo. Vrnivši se parnik se je odpravljal, da odpluje. Peter vstopi ter se odpelje. Kako se je veselil brze in prijetne plovbe po vodi! Saj je bil gotov, da se bliža svojemu namenu. Stopil je na kraj krova ter gledal na zelene bregove, mimo katerih je parnik plul. Tu pa tam se je vzdigovalo tudi skalovje in Peter je zanimivo opazoval čudne oblike kamenovin.

»Vidite,« je zaklical ladjevodja nekim potnikom, »ta skalnati vrh se zove Kozel, menda zato, ker je res podoben kozlu.«

Peter je pazljivo zrl in si je hotel vrh Kozel dodobra ogledati. Toda zdajci močno popihne veter, mu odnese lepi slamnik z glave ter ga zažene daleč od parnika v vodo. Škodoželjni sopotniki prasnejo v smeh; toda ubogemu Petru je šlo bolj na jok kakor na smeh. »Kaj poreče stric«, si misli deček, »če pridem k njemu gologlav?« Pa zdaj se je zdelo, kakor bi se bilo nebo zarotilo zoper nesrečnega dečka! Solnce se skrije, sivi oblaki se podijo po nebu in naposled začne — deževati. Peter si žepni robec zaveže čez glavo. Ko je pa čedalje bolj deževalo, je odšel v kajuto — v spodnjo izbo na ladji pod krovom. Tu je našel mnogo zabave. Neki gospod je imel psa, ki je moral izvrševati razna šaljiva umeteljna dela. Mali Pubi — tako je gospod klical psička — je moral skakati čez palico, je moral »stati na straži«, kaditi smodke ter prosjačiti pri ljudeh, ki so v kajuti jedli. Peter je ljubil pse in je bil zatorej ves zaverovan v Pubija in njegove burke. Ob tem je pozabil vprašati, ali naj že izstopi ali ne. Ko naposled povpraša nekega gospoda, ali je kraj L., kjer je mislil izstopiti, že tu, se mu gospod posmeje, rekoč: »L. je že daleč za nami. Ali nisi slišal, ko je ladjevodja vpil: Postaja L.!«

»Ne, ne, res nisem slišal,« odgovori deček ves pobit.

»No, prav zdaj prihajamo na novo postajo. Tu lahko izstopiš. Pa glej, da zopet ne zamudiš!« To rekši, odvede prijazni gospod dečka na krov.

Na novi postaji je Peter zapustil parnik in zdaj je jel premišljati, kaj naj bi storil. Ali naj bi počakal, da se vrne parnik in se pelje zopet domov? Zato ni imel dovolj potrpljenja. Ali naj bi šel peš? Da, to bi bilo še najbolje! Toda preden nastopi to dolgo pot, se mora še okrepčati. Brž stopi v bližnjo gostilnico ter si naroči kos kruha in skodelico mleka. Ko to povžije, povpraša gostilničarko po Bregu.

»Ah, dragi moj, Breg je daleč, daleč od tod. Ko prideš ven, greš po tej poti dalje.« Gostilničarka mu skozi okno pokaže široko, gladko pot, ki se je vila pred njim. »Ta pot te povede skozi gozd. Ko stopiš

na drugem koncu iz gozda zopet na dan, prideš do košate lipe. Od tam ugledaš cerkev. Mahneš jo naravnost do nje. Ko prideš do nje, kreni po potu, ki drži za cerkvijo na polje. Kmalu potem ugledaš Breg.«

Peter je gostilničarko lepo zahvalil, da mu je opisala pot, ter jo je potolažen mahnil dalje. Prijazna gostilničarka je še dolgo gledala za njim. Ko je hotel kreniti po krivem potu, je zavpila za njim: »Ne tam!« Potoval je po gozdu, si nabral šopek cvetic ter opazoval gnezdo, iz katerega je gledalo troje mladih ptičic. Zdajci pa nastane taka nevihta, da sta Petra obhajala groza in strah. Bliskalo in treskalo je na vse križe. Vihar je stresal drevesa, ki so se z vejami drgala druga ob drugo, dež pa je lil, kakor da so se odprle vse zatvornice neba. Na srečo je Peter iztaknil duplino, ki jo je tvorilo nekaj skal. Peter zleze v duplino in najde zavetje pred dežjem. Toliko, da je tukaj prečepel nekaj minut, ko začuje za sabo strašen resk in tresk. »Joj, joj! kaj more to biti?« si je deček mislil, pa se ni upal iz dupline. Ko je pa vnovič zaropotalo, skoči iz dupline ter vidi dvoje dreves, ki sta se drgali druga ob drugo, ko ju je majal vihar; od tod ta šum.

Nevihta je kmalu pojenjala. Peter je potoval dalje. Precej utrujen pride k cerkvi, ki mu jo je bila omenila gostilničarka. Tu je sedela neka žena, ki je prodajala žemlje. Ker je bil Peter lačen, stopi do nje, hoteč si kupiti žemljo. Žena mu da žemljo in stegne roko, da bi sprejela denar. Peter seže v žep — pa oh — mošnjčka ni našel v njem: izgubil ga je bil! Jokaje pove ženi vse: kako se piše in kaj se mu je zgodilo. Žena se dobrovoljno nasmeje, mu da dve žemlji, rekoč:

»Dobro, dobro, ubožec ti. Zaman se ne pišeš za Smolo, ker imaš, kakor vidim, res smolo! Le vzemi in jej, potem pa glej, da prideš v Breg še preden nastane večer.«

Peter zahvali ženo ter gre dalje. Toda hiteti ali celo tekati ni mogel več. Bil je utrujen. Zdaj se mu pa malce sreča nasmehlja. Mimo njega pridrdra kočija. Gospa, ki je sedela v njej, veli kočijažu, naj ustavi. Ko se to zgodi, vpraša gospa malega potnika, kam je namenjen. Ko zve, da je namenjen v Breg, mu veli, naj stopi v voz.

Ves vesel skoči Peter na kozla in ko kočija nalahko zdrdra po cesti, se je dečku kar srce smejalo, upajoč, da zdaj kmalu pride k ljubemu stričku. Čim bliže so prihajali Bregu, toliko bolj se je Peter čudil. Pravili so mu, da se pri Bregu vzdiguje visoka gora, a tu ni uzrl niti griča. Pravili so mu, da so v Bregu lepe, visoke hiše, pa videl je tu skoro le nizke hiše in mnogo bornih bajt. Tudi je slišal, da se blizu Brega razprostira velik gozd, a tu je opazil le posamezna drevesa! Zahvalivši gospo, je izstopil in ves začuden vprašal tega in

onega, kje je stričeva hiša. Pa nihče ni poznal njegovega strica. Ko Peter naposled nekemu gospodu odkrije, kaj ga teži in pove, kaj se mu je vse dogodilo, se gospod nasmeje, rekoč: »O, ti ubožec ti! Prišel si na nepravo pot! Tu se nahajaš v vasi Breg. Mesto Breg se nahaja v vse drugem kraju, mnogo, mnogo ur daleč od tukaj. Pa vendar bodi vesel! Nahajaš se blizu svojega domačega kraja! Pojdi po tej ulici do onih-le hiš. Za njimi se odceplja pot v R. V eni uri boš v svoji rojstveni vasi!«

Ali naj ti, mladi čitatelj, opišem, kako z dolgim obrazom je zdaj stal ubogi Peter Smola tukaj? Tega bi ne mogel storiti. Pa lahko si misliš, kako mu je bilo pri srcu, ko je pozno zvečer prišel pred hišo svojih staršev. Brez klobuka, brez mošnjička, kakor da je padel med razbojnike, je stopil na dvorišče in mati glasno zakriči, ko ga ugleda.

»Za Boga! Od kod li prihajaš? Kaj se ti je prigodilo?« zakliče prestrašena, a Peter ji je moral takoj povedati vse.

»Ubogi otrok!« je dejala, božajoč ga. »To pot k stricu si boš zapomnil! No, zdaj te vendar čaka nenadno veselje!« —

V tem dospeta v sobo, a prijazen gospod stopi Petru naproti. Slišal je bil pogovor in veselo je vzkliknil: »Pridi sem, Peter, da te objamem! Jaz sem tvoj stric, h kateremu si hotel potovati. Kakor vidiš, ne bi me našel doma in zato je dobro, da si tukaj!« —

Zdaj je bila pozabljena vsa nezgoda s pota. Peter je od veselja zavriskal. Radostno presenečen je objel strica in ves večer se ni ganil od njega. Sedel je v stričevem naročju in pravil o svojih zgodah in nezgodah na potu. Zdajci pa hipoma premolkne. Oče in stric vprašata hkrati: »No, in kako je bilo potem?« —

»Lejte, lejte« se zopet oglasi Peter ves začuden, tipajoč si po žepu. »Zdaj pa imam zopet svoj mošnjiček, ki sem ga bil izgubil! Kako more to biti?« —

Še dolgo bi mu bilo to uganka; toda stric mu stvar pojasni: »Bil sem v gostilnici, kjer si se ti krepčal s kruhom in mlekom. Tam sem videl in spoznal tvoj mošnjiček, saj ima napis »Peter Smola«. Vzel sem ga s seboj ter ti ga zdaj rahlo in neopaženo vtaknil v žep.« —

Peter je bil tega silno vesel. Toda veselje malega potnika je bilo še večje, ko vstopi že pozno zvečer neki mož ter prinese Petrov izgubljeni klobuk! Že bolj odrasli otroci so klobuk rešili iz vode ter ga nesli v gostilnico. Mož iz R. je prišel v gostilnico ter tam slišal o najdenem klobuku. Ko je prečital ime v klobuku, je vedel, čigav je. Vzel ga je s sabo in ga zdaj prinesel lastniku. Seveda je dobil od Petrovega očeta za to dobro nagrado, a Peter se mu je še posebej tople zahvalil. ...

Take so bile zgone in nezgone našega Petra na potu k stricu. Naposled se je vse dobro izšlo. Vendar ti, mladi čitatelj, ne želim, da bi doživel kaj sličnega, kakor je doživel naš Peter Smola!

Meni je ta povest, ki sem jo slišal, potujoč po tistih krajih, tako ugajala, da sem jo sklenil podati tudi naši mladini, kar izpolnujem po mnogih letih šele danes. Naj bi ti bila v zabavo in pouk.

Jutro.

»Dobro jutro, solnce,
kje si se mudilo?«
Daljne, lepe kraje
vse sem obhodilo.

»A zakaj si, solnce,
se sinoči skrilo?«
Da bi laže danes
bolj svetlo svetilo.

V roso bom sejalo
bisere blesteče;
če za mano hodiš,
v tvoje srce — sreče!

Ivan Anreht.

Poletni dan.

Poletni dan nad jasnim poljem...
Razpaljeno pripeka solnce
na grudo pod vročino žgočo,
ognjeni zublji spo čez holmce.

Kot kače sikajo med travo
jeklene v senožetih kose;
otira kmet si znojno čelo
in si želi hladilne rose.

Nekje hreščeče vpije žolna
in žejni zemlji dež naznanja —
in ta že sladkih upanj polna
o blagoslovu božjem sanja...

Miroslav Kunčič.

MARICA BARTOLOVA:

Pravljica o treh bratih.

ili so nekdanj trije bratje: Siniša, Hrvoj in Slavko. Ko so odrasli, so živeli nekaj časa lepo složno pod eno streho. Njihov dom je bil tako bogat in čarobno lep, da so bratom bili sosede jako zavidni. Poizkušali so na razne načine, kako bi si osvojili krasno in bogato bivališče, toda ker so bili bratje čuječi in složni, se sosedom niso posrečilo njihove nakane.

Tedaj si je sosed izmislil drugo zvijačo. Začel je Siniši šepetati, da hoče Hrvoj sam biti na domu gospodar, Hrvoju pa, da si hoče Slavko sam zase osvojiti lepi dom. Izprva niso bratje verjeli prekanjenemu sosedu, ker je pa ta jel metati zdaj enemu, zdaj drugemu bratu drobno, zlato jabolko, so se bratje naposled res sprli in zasovražili. Sosed si je zadovoljno mel roke, se škodoželjno smehljajal ter vabil brate vsakega posebe pod svoje okrilje. Hrvoj in Slavko sta se kmalu dala pregovoriti, da sta sosedu izročila vsak svoj del prekrasnega imetja ter sta z imetjem pribežala tudi sama pod zaščito zvitega soseda.

Siniša, ki je bil trdnjši in značajnejši je ostal sam. Žal mu je bilo sicer, da sta se mu brata izneverila, toda mislil si je: vajina glava — vajin svet.

Delal, trudil se je ter boril s pohlepniimi sosedi na levo in desno, da si je ohranil samostojen svoj dom in svojo svobodo.

Hrvoj in Slavko, ki sta mislila, da bosta lepo živela pod sosedovo zaščito, sta kmalu spoznala, da ju sosed izkorišča prav grdo. Očitala sta sosedu izkoriščanje najprej nalahno, potem glasneje, naposled sta se pa pritožila na ves glas.

Sosed se je pa razkoračil, pokazal svoje ostre zobe, vzel bič ter udaril po nezadovoljnih bratih. Vedno češče in češče je padal bič po hrbtu ubogih bratov, da sta se jima hrbta skrivila in da udarcev že skoro nista čutila več. Kakor hitro sta se zganila, kakor hitro sta odprla usta, da bi terjala v svojem jeziku svoje pravice, je udrihal bič. Kmalu sta spoznala, da sta nova pravcata sužnja in da jima vse pritožbe ne pomagajo nič.

Ko je mogočni sosed videl, da je ukrotil brata popolnoma, ko je videl, da je njegova moč velika, se mu je zahotelo še Siniše in njegovega doma.

Napovedal mu je vojno. Vojno je napovedal lev — mali miški. Toda Siniša, dasi majhen, se je boril po levje; odbijal je svojega sovražnika z nadčloveškimi močmi.

Brata Hrvoj in Slavko, ki sta v robstvu še komaj dihala, sta pomagala bratu sprva skrivaj, ko sta pa videla, da omaguje njiju gospodar, pa bolj očitno. Siniša se je boril z nadprirodno močjo, in nekega dne je bil mogočni sosed premagan in uničen.

Bratje so se veselo objeli in zaukali v veliki sreči, da se je razlegalo do nebes. Napravili so pojedino, ki je trajala več dni in noči, jedli so in pili, peli in plesali.

Naposled so se le iztreznili ter šli vsak po svojih opravkih. Hrvoj in Slavko, ki nista mogla verjeti, da sta osvobojena, sta se veselila še nadalje in pela slavo svojemu bratu Siniši...

* * *

Bratje so združili zopet svoje imetje ter začeli živeti skupno pod eno streho. Nekaj časa so si bili dobri in složni. Nenadna svoboda je pa Hrvoja in Slavka tako prevzela, da sta se začela trkati na prsi ter kričati Siniši: »Kaj boš til! Naju glej, ki sva se navzela šeg in navad ter omike svojega mogočnega gospodarja! Midva znava vse, ti nič!«

Siniša je sprva molčal ter dovolil bratoma, da se nabahata in nakričita v osvobojenem domu.

Brata pa sta čedalje bolj dražila Sinišo ter ga grdo obrcala in opljuvala, kadar sta prihajala v njegov del skupnega domovja. Zdaj je pa bilo Siniši dovolj. Zarjul je z levjim glasom: »Vzemita si zopet vsak svoj del, jaz vaju ne potrebujem več!«

V svoji prevzetnosti sta šla in rekla, da hočeta živeti neodvisno od brata Siniše ter neodvisno tudi drug od drugega. Toda komaj sta storila to, sta ju naskočila dva mogočna soseda, ju pobila ter si osvojila njihovo lepo imetje.

NAŠA KRALJICA MARIJA

RUDYARD KIPLING:

Kako je bilo napisano prvo pismo.

Poslovenil Jan Baukart.

ekoč za pradavnih dni je živel popotopni človek. To ni bil Jutlandec, ne Anglež, tudi ne David, dasi bi bil lahko vse. Toda kaj nam je končno za to, ljubi moji? Bil je pračlovek ter bival v votlini. Na sebi je imel jako malo obleke in ni znal ne čitati, ne pisati. V ostalem vsega tega tudi ni potreboval. Čutil se je povsem srečnega, samo takrat ne, kadar je bil lačen. Ime mu je bilo Tegumaj Bopsulaj, kar znači: »Mož, čigar noga ne stopa brzo naprej«, toda dragi moji, nazivali ga bomo nakratko Tegumaj. Njegovi ženi je bilo ime Tešumaj Tavindran, kar je po našem: »Gospa, ki mnogo vprašuje«, a tudi njo bomo klicali nakratko Tešumaj. Njuna mala hčerka se je imenovala Tafimaj Metalumaj, kar pomenja: »Osebnica brez vse dostojnosti, ki bi zaslužila šibo«, pa rekali ji bomo nakratko Tafi. In bila je ljubljena Tegumaja Bopsulaja in ljubljena mamičina in ni bila tepena niti polovico tega, kolikor bi ji bilo koristilo. Vsi trije so bili jako srečni. Čim je Tafi shodila, je povsod spremljala očeta Tegumaja. Časih sta se vrnila v votlino, ko sta bila že pošteno lačna, in takrat je vzkliknila Tešumaj: »Kod sta se povsod klatila, da sta se tako ogabno zamazala? Istina, moj Tegumaj, ti nisi boljši od moje Tafi!«

A zdaj pozorno poslušajte!

Nekega dne je šel Tegumaj Bopsulaj preko bobrovega močvirja do reke Vagaje, da bi za kosilo nabodel nekaj krapov na sulico; in Tafi je šla z njim. Tegumajeva sulica je bila iz lesa, za ost pa je bil zob morskega volka. A preden je Tegumaj sploh ujel kako ribo, se mu je sulica prelomila na dvoje, ko jo je preveč silno zagnal na dno reke. Mnogo in mnogo milj sta bila oddaljena od domovja (imela sta sicer pri sebi v mali vreči zajtrk) in Tegumaj je bil pozabil vzeti še drugo sulico s seboj.

»To sem pač dobro napravill« je vzkliknil Tegumaj, »pol dneva mine, preden popravim sulico!«

»Doma imaš veliko črno sulico«, je rekla Tafi, »nazaj stečem do votline ter poprosim mamico, naj mi jo da.«

»Predaleč je za tvoje male debelušaste nožice,« je dejal Tegumaj, »vrhu tega bi utegnila pasti v bobrovo močvirje ter utoniti. Pomoživa

si, kakor znaval!« Sedel je, izvlekel koženo vrečico, polno kit severnega jelena, koženih trakov, kosov čebelnega voska in smole, ter začel popravljati sulico. Tudi Tafi je sedla, potopila noge v vodo, oprla brado v dlan ter vztrajno premišljala. Nato je dejala: »Rečem ti, atek, vendarle je grozna škoda, da ne znava ne ti, ne jaz pisati. Vidiš? Če bi znala, bi lahko pisala po novo sulico.«

»Tafi,« je odvrnil Tegumaj, »dostikrat sem ti že rekel, naj bi ne rabila takih izrazov. »Grozno« ni lepa beseda — toda bilo bi res jako prijetno, če bi, kakor si zdaj rekla, mogla pisati domov.«

V tem je prišel ob reki tujec. Pripadal je oddaljenemu plemenu Tevarov in ni razumel niti besedice Tegumajevega jezika. Postal je na bregu ter smehljuje se zrl na Tafi, zakaj imel je doma ravno tako malo hčerko. Tegumaj je medtem potegnil iz vrečice klobčič jelenovih kit ter začel popravljati sulico.

»Pojdi sem,« je zaklicala Tafi tujcu. »Ali veš, kje stanuje moja mamica?« In tujec je rekel: »Hm!« — saj je bil Tevara, kakor vemo.

»Neumnež!« je dejala Tafi ter udarila z nogo ob tla, zakaj videla je, kako se bližajo po reki številni veliki krapci in to ravno v trenutku, ko atek ni mogel rabiti sulice.

»Ne nadleguj odraslih,« je pravil Tegumaj, ki je bil s popravljanjem sulice tako zaposlen, da se sploh ni ozrl.

»Saj mu nič nečem,« je odvrnila Tafi. »Hočem samo, da bi storil, kar bi rada, a on me ne razume.«

»Ne moti me!« je dejal Tegumaj ter natezal in napenjal jelenove kite, držeč proste konce v ustih. Tujec — bil je popoln Tevara — je sedel v travo in Tafi ga je opozorila na to, kaj atek dela. In tujec si je mislil: »To je čudno dete. Udarja ob tla ter maha z rokami. Najbrž je hči tega plemenitega poglavarja, ki je tako imeniten, da me niti ne opazi.« In smehljal se je še bolj vljudno ko poprej.

»Poslušaj!« je rekla Tafi, »rada bi, da bi šel k moji mamici, zakaj ti imaš daljše noge nego jaz in ne padeš v bobrovo močvirje in da bi jo prosil za atkovo drugo sulico — tisto s črnim držajem, ki visi pri nas nad ognjiščem.«

Tujec (bil je Tevara) si je mislil: »To je jako čudno dete. Maha proti meni z rokama in kriči name, a jaz ne razumem niti besedice tega, kar pravi. Toda če ne storim, kar želi, se moram utemeljeno bati, da se razsrdi ta ponosni poglavar, ki obrača posetnikom hrbet.«

Vstal je, odlupil z breze velik ploščat kos skorje ter ga dal Tafi. S tem, dragi moji, je hotel pokazati, da je njegovo srce tako lepo belo kakor brezova skorja in da noče storiti nikomur nič žalega, toda Tafi ga ni razumela.

»O,« je vzkliknila. »Že vem! Ti hočeš naslov moje mamice? Sicer ne znam pisati, znam pa risati podobe, če imam ostro orodje, da jih vrezavam. Prosim te, posodi mi ta zob morskega volka iz ovratnice.«

Tujec (bil je Tevara) ni odgovoril in Tafi je torej iztegnila ročice ter ga prijela za krasno ovratnico iz korald, plodov in zob morskega volka.

Tujec (bil je Tevara) si je mislil: »To je prečudno dete. Zob morskega volka v moji ovratnici je čarobni volčji zob, in pravili so mi vedno, da oteče ter počí takoj vsakdo, kdorkoli bi se ga dotaknil brez mojega dovoljenja. To dete pa ne oteka in ne poka in ponosni načelnik, ki tako marljivo opravlja svoje delo in se dozda še sploh ni ozrl name, se, kakor se mi zdi, niti ne boji, da bi oteklo in počilo. Mislim, da bo bolje, če sem še bolj vljuden.«

Dal je torej Tafi zob morskega volka in ona je legla na trebuh, klateč z nogami po zraku, kakor otroci na tleh otročje sobe, ako hočejo risati. Rekla je: »Zdaj ti narišem krasno sliko! Glej mi preko ramena, pa ne da bi me suval! Najprej narišem atka, kako lovi ribe. Ni mu sicer preveč podoben, a mamica ga že spozna, ker sem narisala njegovo zlomljeno sulico. No, zdaj narišem drugo sulico, ki jo potrebuje; ta pa ima črn držaj. Vidi se, kakor da tiči atku v hrbtu, toda zaradi tega, ker se mi je zob morskega volka spodrsnil in ker ta kos skorje ni zadosti velik. To je sulica, ki jo naj ti prineseš, in zdaj narišem sebe, medtem ko ti to razlagam. Lasje se mi sicer ne ježijo, kakor sem narisala, a tako se laže dela. In zdaj narišem tebe. Zdi se mi, da si v resnici jako lep, toda če te ne morem napraviti lepega na sliki, ne smeš biti užaljen. Ali si užaljen?«

Tujec (in bil je Tevara) se je nasmejal. Mislil si je: »Nekje v bližini se najbrž vrši velika bitka, in to nenavadno dete, ki mi je vzelo moj čarobni zob morskega volka, ne da bi oteklo ali počilo, mi pravi, naj pokličem na pomoč celokupno pleme velikega poglavarja. On je velik poglavar, drugače bi se že ozrl name.«

»Glej,« je rekla Tafi, risajoč vneto in že nekoliko čečkavo, »zdaj sem naredila tebe in ti dala v roko sulico, ki jo atek potrebuje, da je ne pozabiš prinesiti. Zdaj ti pokažem, kako najdeš, kje stanuje mamica. Tako daleč pojdeš, da prideš do dveh dreves (to sta ti drevesi), potem greš preko griča (to je grič) in prideš do bobrovega močvirja, polnega bobrov. Tu na sliki niso celi bobri, ker ne znam risati bobrov, toda narisala sem njihove glave. Sicer je to itak vse, kar od njih vidiš, ako greš okrog močvirja. Pazi, da tam ne padeš! No, naša votlina pa je ravno nad bobrovim močvirjem. V resnici ni tako visoka kakor gore, toda tako malih stvari ne znam risati. Pred

njo stoji moja mamica. Krasna je. To ti je najkrasnejša mamica izmed vseh, ki so kdaj živele, toda ne bo se jezila, ker bo videla, da sem jo narisala tako grdo. Veselila se bo, da znam tako risati. Za slučaj, da bi ti pozabil, sem narisala sulico, ki jo atek potrebuje, kakor da je zmaj pred votlino. Pravzaprav je notri, pa le pokaži sliko moji mamici in ona ti da sulico. Napravila sem jo z rokama nad glavo, ker vem, da se tako razveseli, ko te zagleda. Ali ni to krasna risba? In razumeš vse, ali ti naj razložim vse še enkrat?»

Tujec (bil je Tevara) je pogledal risbo ter vneto prikimal. Rekel je samemu sebi: »Ako ne privedem plemena tega prevzvišenega poglavarja, ga ubijejo njegovi sovražniki, ki prihajajo s sulicami od vseh strani. Zdaj vem, zakaj se prevzvišeni poglavar dela, kakor da me ne vidil Boji se, da bi njegovi sovražniki ne bili skriti v grmovju in bi ne videli, kako me pošilja s poročilom. Obrnil se je torej v stran in dal od tega modrega in čudnega deteta narisati strašno sliko, ki mi kaže pretečo mu nevarnost. Pojdem in mu privedem njegovo pleme na pomoč!« Niti ni vprašal Tafi za pot, pa je drvel z brezovo skorjo v roki kakor veter skozi grmovje, a Tafi je zadovoljna sedla na breg.

»Kaj si delala, Tafi?« je vprašal Tegumaj. Popravil je bil sulico in oprezno mahal z njo sem ter tja.

»Samo naročila sem si nekaj, dragi atek,« je dejala Tafi. »Ako me ne boš izpraševal, zveš v kratkem vse in boš presenečen. Niti misliti si ne moreš, kako boš presenečen! Obljubi mi, da boš presenečen.«

»No, dobro!« je odvrnil Tegumaj in začel iznova loviti ribe.

Tujec — ali ste vedeli, da je bil Tevara? — je hitel z risbo in pretekel že nekoliko milj, ko zagleda čisto po naključju Tešumajo pred vhodom v votlino, kako govori z nekaterimi drugimi popotopnimi ženami, ki so prišle k njej na pravekovit zajtrk. Tafi in Tešumaj sta si bili jako slični, posebno po gornjem delu lica in pri očeh, tako da ji je tujec — vedno pravi Tevara — vljudno smehljalje se izročil brezovo skorjo. Tekel je bil tako hitro, da je težko sopesel, in trnje mu je bilo opraskalo noge. Vendar se je trudil biti vljuden.

Komaj pa je Tešumaj zagledala risbo, takoj je kriknila in planila na tujca. Ostale popotopne žene so ga v hipu prevrnile na tla ter sedle v dolgi vrsti nanj, medtem ko ga je Tešumaj vlačila za lase. »Vse je očitno kakor nos v obrazu tega tujca,« je kričala. »Preboddel je mojega Tegumaja s sulico in prestrašil ubogo Tafi tako, da se ji ježijo lasje; a to še ni zadosti — zdaj mi prinaša še strašno sliko, kako se je vse zgodilo. Glejte!« In kazala je risbo popotopnim ženam,

ki so potrpežljivo sedele na tujcu. »To je moj Tegumaj z zlomljeno roko; tu v hrbtu mu tiči sulica; tu je človek, ki ga namerava zabosti s sulico; tu prihaja drugi s sulico iz nekake votline in tu je celo krdelo ljudi (v resnici so to bili Tafini bobri, toda nekoliko podobni ljudem), kako napadajo Tegumaja. Ali ni to strašno?«

»Najstrašnejše!« so dejale popotopne žene in nametale tujcu blata v lase (kar ga je jako presenetilo); potem so tolkle na doneče bobne plemena in sklicale vse poglavarje plemena Tegumajevega s stotniki in desetniki ter z vsem njihovim spremstvom, vse duhovnike in čarovnike in vse ostale. Ti so odločili, da jih mora tujec, preden mu odsekajo glavo, povesti doli k reki ter pokazati, kam je skrnil uboga Tafi.

Vse to je tujca že resnično jezilo, dasi je bil Tevara. Nametale so mu blata v lase, ga kotalile sem ter tja po trdih kremenjakih, sedele na njem, šest v eni vrsti, ga tolkle in suvale, da je komaj dihal, in dasi ni razumel njihovega jezika, vendar je bil skoro prepričan, da niso priimki, s katerimi so ga počaščale popotopne žene, prav nič olikani. Toda rekel ni ničesar, dokler se je zbiralo vse pleme Tegumajevo. Vodil ga je nazaj na breg reke Vagaje in tam so našli Tafi, spletajočo venčke iz marjetic, in Tegumaja, ki je oprezno nabadal malega krapa na popravljeni sulico.

»No, ti si se pa požuril,« je dejala Tafi. »Toda čemu vedeš toliko ljudi s seboj? Atek moj dragi, to je moje presenečenje. Ali si presenečen, atek?«

»Jako,« je rekel Tegumaj, »vendar mi je to skazilo ribji lov za ves dan. Ej, Tafi, saj je tu vse naše milo, dobro, krasno, snažno, mirno pleme.«

In tako je bilo. V prvi vrsti je korakala Tešumaj s popotopnimi ženami, krepko držeč tujca, čigar lase je pokrivalo blato (četudi je bil Tevara). Za njimi so stopali: prvi poglavar, njegov namestnik, zastopniki in pomočniki poglavarjev (vsi oboroženi do zob), stotniki in župani, četniki s svojimi četami in desetniki s svojimi oddelki; ostali so se uvrstili kot zadnji vod (enako do zob oboroženi). Nato je prihajalo celokupno pleme po stanovskem redu: od posestnikov štirih votlin (za vsak letni čas ena), zasebnih lovov na severne jelene in lososovih skokov do fevdalnih podložnikov, ki so imeli polovično pravo do pol medvedje kože v zimskih nočeh in sedem laktov daleč od ognja, in do najetih sužnjev s pravico do oglodane kosti kakor na nekak davek od vsake glave. (Ali niso to krasne besede, dragi moji?) Bili so tu vsi, stopali ponosno naprej ter kričali, da so splášili

vse ribe na dvajset milj naokolo, in Tegumaj jih je zahvaljeval v gladki popotopni govorici.

In pritekla je Tešumaj Tavindram ter Tafi divje poljubljala in objemala; toda prvi poglavar plemena Tegumajev je zgrabil Tegumaja za šop iz perja ter ga močno stresel.

»Razjasni! Razjasni! Razjasni!« je kričalo vse pleme Tegumajevo.

»Oh, ti moj ljubi svet!« je vzkliknil Tegumaj. »Pusti moj šop! Ali se človeku ne more zlomiti sulica, ne da bi prihrumel nanj ves kraj? Videti je, da se radi vmešavate v vsako stvar.«

»Mislim, da niti atkove sulice s črnim držajem niste prinesli,« je dejala Tafi. »In kaj počenjate z mojim lepim tujcem?«

Suvalo ga je dvoje ali troje ali desetero izmed njih, da so se mu že izbulile oči. Sopel je le s težavo ter kazal na Tafi.

»Kje so tisti zlobni ljudje, ki so te bodli s sulicami, draga moja?« je vprašala Tešumaj Tavindram.

»Saj ni bilo tu nikogar,« je odgovoril Tegumaj. »Obiskal me je davi edino take siromak, ki ga hočete zadaviti. Ali si zblaznelo, o pleme Tegumajevo?«

»Prišel je s strašno sliko,« je rekel prvi poglavar, »s sliko, ki je kazala, da si bil ves preboden s sulicami.«

»Ejej! Morda bo bolje, ako povem, da sem mu jaz dala to sliko,« je dejala Tafi in pri tem se ni počutila prav dobro.

»Ti!« je vzkliknilo vse pleme Tegumajevo hkratu. »Osebica brez vse dostojnosti, ki bi zaslužila šibo! Ti?«

»Draga Tafi, bojim se, da sva zabredla v precejšnje težkoče,« je dejal atek ter jo objel, da bi se več ne bala.

»Razjasni! Razjasni! Razjasni!« je vzklikal prvi poglavar plemena Tegumajevega ter skakal po eni nogi.

»Hotela sem, da bi tujec prinesel atkovo sulico, in zato sem jo narisala,« je pripovedovala Tafi. »Tu ni bilo mnogo sulic. Samo ena. Narisala pa sem tri, da bi bilo bolj sigurno. Kaj morem za to, če je bilo videti, da tiče v atkovi glavi — saj nisem imela več prostora na brezovi skorji. In to, kar je mamica imenovala hudobne ljudi, so bili moji bobri. Narisala sem jih, da mu pokažem pot preko močvirja in narisala sem pred vhodom v votlino mamico, kako se raduje, ker je to tako lep tujec. In o vas si mislim, da ste najbolj neumno ljudstvo na svetu,« je dejala Tafi. »On je jako lep mož. Zakaj ste mu nametali blata v lase? Umijte ga!«

Dolgo ni nihče črhnal besede, dokler se prvi poglavar ni zagrohotal na ves glas; potem se je grohotal Tegumaj tako, da se je zvalil na zemljo, in končno se je grohotalo vse pleme še bolj in glasneje.

Edino Tešumaj in vse popotopne žene se niso smejale. Vse so bile napram svojim soprogom jako vljudne ter so jih kar najčešče nazivale z »bedaki«.

Vzkliknil pa je in zapel prvi poglavar plemena Tegumajev: »O, osebica brez vse dostojnosti, ki bi zaslužila šibo, ti si izumila nekaj velikega!«

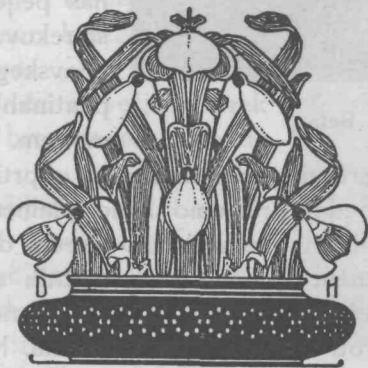
»Tega nisem niti nameravala; hotela sem le atkovo sulico s črnim držajem,« je rekla Tafi.

»No, pa pustimo to. To je velik izum in časih ga ljudje imenujejo pisavo. Zdaj so to samo še slike, in kakor smo danes videli, teh slik ni vselej lahko razumeti. Toda napočila bo doba, dete Tegumajev, ko bomo pisali s pismenkami — in ko bomo znali čitati in pisati; in takrat povemo brez vseh pomot natančno vse, kar se bomo namenili povedati. Naj izmijejo popotopne žene tujcu blato iz las!«

»To me bo veselilo,« je dejala Tafi, »zakaj glejte, dasi je vsak izmed vas prinesel drugo sulico plemena Tegumajev, vendar ste pozabili na atkovo sulico s črnim držajem.«

In vzkliknil ter zapel je prvi poglavar: »Draga Tafi, ako boš zopet pisala pismo v slikah, pošlji nam rajši človeka, ki govori naš jezik, da nam razjasni, kaj pomeni. Meni je to končno vse eno, zakaj jaz sem prvi poglavar, toda za ostale s plemena Tegumajev je neprijetno in, kakor vidiš, tujca napolnjuje to z grozo.«

In sprejeli so tujca (pravega Tevara iz Tevar) v pleme Tegumajev, zakaj bil je plemenit človek in ni se mnogo razburjal zaradi blata, ki so mu ga popotopne žene bile nametale v lase. Toda od tistih dob do današnjega dne (in mislim, vse po krivdi Tafini) se je le malo deklet rado učilo pisati in čitati. Večina od njih riše rajši slike ali se igra z očeti — prav tako kakor Tafi.

JOS. KOROŠEC:

Jama Babji zob.

li si že bil na Blejskem gradu? Ko obišeš Bled, pojdi gori, ne bo ti žal!

Z gradu je proti vzhodu lep razgled proti Lescam in Radovljici. V daljavi se vidijo krasne Kamniške planine in celo dolenski Kum. Proti severozahodu možato kraljuje sivoglavi Triglav, a proti jugu kaže stari Babji zob svojo škrbino. Babji zob je severni podaljšek gozd-nate Jelovice in nad 300 metrov visoka navpična skal-nata stena, ki leži 1129 m nad morjem. Poleg stene stoji samostojno nad dvesto metrov visoka piramida — Zob. Pred dvajsetimi leti je rasla vrhu Zoba zelena smreka. Neke viharne noči je podrla strela smreko in z njo vred odtrgala tudi deset metrov Zoba. Od tedaj je Zob nekoliko odlomljen, kar prav dobro vidiš iz vlaka, ko se pelješ iz Radov-ljice proti Jesenicam.

Nedaleč od Babjega zoba proti Soteski je nad gozdom tik pod skalami „Jama Babji zob“ ali „Jama v svetlih skalah“. Pojdimo proti zahodnemu koncu Blejskega jezera čez prelaz Zako ali pa po gladki bohinj-ski cesti in v pol ure smo na

Bohinjska Bela.

prijazni Bohinjski Beli. Tu se nam pokaže Babji zob v vsej veličini in nas vabi, naj obiščemo njegove podzemeljske krasne prostore. Oglejmo si torej vse zanimivosti „Svetlih skal“ v Babjem zobu! Večinoma senčnata pot nas pelje po bukovem, deloma smrekovem gozdu od belskega „Savskega mosta“ v vijugah (serpentinah) do 860 m visoko nad morjem. V poldrugi uri smo že

pred vhomom jame. V precej visoki, na zapad odprti votlini se odpočijemo pri veliki leseni mizi. Sedaj prižgemo suho plamenico (bakljo) ali dobro acetilenko. Vsak pa naj ima še vsaj eno svečo, da si posveti pod noge in ne zdrsne na preprostih kamenitih pa vlažnih stopnicah in vijugah v jami. Skozi železna mrežasta vrata stopimo v temno in hladno 10 metrov široko votlino, ki je proti vzhodu jako nagnjena. Kmalu smo v prednjem dvoru, v cerkvi sličnem prostoru. Tu pazimo, da ne zdrknemo v nad 70 m

globok prepad! Vrzimo kamen v to brezdno in čez več sekund se odbije globoko pod nami na poševni steni. A preden čujemo padec z dna globočine, mine zopet nekaj časa. Iz prednjega dvora dospemo skozi ozke prehode po stopnicah navzgor in kmalu zopet navzdol do večjih zaporednih votlin z oboki, ki so podobni kupolam. Votline se širijo in zopet zožujejo. Ob stenah se vzdigujejo mogočne sohe — kapniki z lepimi podstavki in krasnimi glavami. Tam na gričku so orgle in prižnica, ob stezi pa mala kapelica. Stene se

Orgle.

leskečejo, ker so polne kristalov. Zaradi tega krajani zovejo „Jamo v svetlih skalah“.

Po vijugasti poti dospemo slednjič skozi prav ozek in nizek hodnik, ki je poln kapnikov in stebrov, v zadnjo dvorano. Tudi tukaj vidimo delo proničujoče apnene vode v stropu. Stene so obložene z lesketajočimi se apnenčevimi kristali. Najlepši v tej podzemski dvorani je zastor. Ni tako lep kot oni v Postojnski jami, a vendar ga vsakdo občuduje. Tu

Dvor.

di je v tem oddelku še eno brezdno, vendar ne tako globoko kot prvo. Manjše brezdno zveže z večjim nizek podzemeljski hodnik. V brezdna ali prepade dospemo pa le po vrvi.

Posestnik „Jame Babji zob“ je bil nekoč hotelir Mallner na Bledu. Pred vojno pa se je oblastno šopirilo že več let nemško planinsko društvo kot njen lastnik. Ta dva lastnika sta tudi zgradila steze iz Boh. Bele in iz Kupljenika do „Jame v svetlih skalah“ in za

Stebri.

silo v jami sami. Baje je sedaj „Jamo Babji zob“ prevzela v last radov-
 ljiška podružnica Slovenskega planinskega
 društva. Leta 1917 je bivalo nekaj nemških
 vojakov vso zimo na Boh. Beli, ti so stikali
 po okolici in izsledili tudi „Jamo Babji zob“.
 Udrli so s silo vanjo in odnesli nekaj lepih
 kapnikov v München. Ključavnice še sedaj
 ni. Vsak posetnik jame gospodari s kap-
 niki, kakor se mu zljubi. Naj bi vsaj nepo-
 klicanin zatvorili našo „gorenjsko vilenico“.

Kapniki.

Nazaj grede jo mahnemo po težavnejši,
 a romantičnejši poti tik pot skalnato steno
 Babjega zoba ter objemamo precej daleč
 Zob. Nato jo krenemo čez Gradišče v vas
 Kupljenik in dalje proti Bledu. Iz Gradišča
 nad Kupljenikom je lep razgled po blejski
 okolici, in tako nam je dala težavnejša pot
 ugodno zadostilo.

Zoran in kresnice.

*Ej, Zoran, naš Zoran že ve,
 kdaj se kresnice love!*

*A mamica pravi, da res
 so zvezde le padle z nebes.*

*Ko se po svetu stemni,
 lahko se jih dobi.*

*In Bogu naš Zoran, seve,
 zvezdic pobrati ne sme.*

*Ej, veste, naš Zoran bi šel
 in bi jih vse polno ujel...*

*Pa ne, da bi mislili vi,
 da se le teme boji.*

Anica.

BRUNO-FR. JORDAN:

Jurij Stephenson.

(Konec.)

III.

Stephenson pač ni mislil na to, da bi začetek svoje blaginje izkoristil za počitek, ampak mislil je zopet na to, da bi nadaljeval svoje učenje še z večjo vnemo. Kupil si je novih knjig, ki jih je čital ob večerih po svojem delu. Istodobno je poslal svojega malega Roberta v bližnje mesto v šolo. Ker se ni hotel od njega popolnoma ločiti in ker je bila pot v mesto predolga, mu je kupil osla. Robert, sedeč na svojem oslu, je odšel vsako jutro zgodaj s košarico za živila in s torbico polno knjig. Ko se je vrnil zvečer, sta oče in deček izdelovala naloge skupno. Robert je ponavljal svojemu očetu dragocene lekcije svojih profesorjev. Ta čudovit zgled ljubezni do učenja je sinu kazal, da je veda dragocena. Robert se je navduševal za delo in obožaval je očeta, ki mu je bil tako dober vodnik v življenju.

Četudi stari slepi oče ni mogel videti svojih obeh dragih otrok, vendar je preživeljal v njih sredi svojo starost v miru in sreči. Blaginja se je povrnila k delavni družini.

Stephenson se je vedno trudil, da bi odkril kako izpopolnitev strojev. V svoji hiši je imel majhno delavnico polno vsakovrstnih vzorcev (modelov) in po cele ure se je mudil pri njih, da jih je proučeval. Začel je izdelovati stroje in mnogo teh so uporabljali sosednji rudniki; delovali so čudovito.

Sedaj se loti Jurij svojega načrta, ki ga je imel že od svoje mladosti. Izrabil je vodno paro za prevažanje tovorov. Posrečilo se mu je izdelati hlapni stroj — lokomotivo, ki mu je nadomeščala konjsko vprego in premerila daljavo z veliko večjo hitrostjo. Lokomotive so bile v tedanji dobi sicer že v rabi, toda ti stroji so bili jako pomanjkljivi in mogli so v eni uri premeriti le dve milj. Razentega je tak stroj porabil preveč premoga in provzročal je grozen ropot, da se je živina plašila. Če se je prikazala čreda ali voz, so morali ustaviti grozni hlapon, da so se izognili nesreči.

Vse to je provzročalo mnogo neprilik in je tako oviralo hitrost prevažanja, da so stroji te vrste prišli ob vso veljavo. Stephenson je

odpravil ta neznosni ropot in je povečal hitrost strojev. Toda ni se mu posrečilo, da bi kar hipoma uresničil svoj načrt, ki si ga je zasnoval že v svojih mladih letih.

IV.

Ko se je Stephenson pečal z izboljšavanjem lokomotive, ni zane-marjal dela v rudokopih. Sin rudarja in on sam rudar je pač vedel, da ni bolj mukepolnega in velikim nesrečam bolj izpostavljenega življenja, kakor je življenje rudarjevo. V rovih se nabirajo gorljivi plini, ki se ob goreči luči vnamejo in s strašnim pokom lahko pokop-ljejo delavce v rovih. V rovih je pa nemogoče delati brez luči. Ubogi rudarji so bili torej nekdanj izpostavljeni gotovi smrti, kadar je nastala »treskavica« na mestu, kjer so delali. Stephenson je že izdavn mislil na to, kako bi odstranil to nevarnost.

Nekoč pride premogar ves prestrašen v Stephensonovo hišo in zakriči: »Ogenj je v zračni cev!« Jurij skoči takoj na kraj nesreče. Žene in otroci se gneto prestrašeni ob vhodu v rov. Bila je smrtna nevarnost za onega, ki bi stopil v ogroženi rov. Stephenson se ne pomišlja: da se takoj spustiti v rov. Ko stopi pred prestrašene rudarje, zbrane na dnu rova, zavpije: »Če je med vami le šest pogumnih mož, da mi slede in mi pomagajo, obljubljam vam, da zadušimo ogenj!« Miren in odločen glas Stephensonov oživi krepko voljo rudarjev.

Šli so brž na delo. Stephenson na čelu, držeč v roki zidarsko lopatico, da napraviti zid pred gorečo cevjo. Ker zrak ni mogel več do plamena, je ogenj ugasnil. Vendar se je zadušilo nekaj ljudi in ko so spravili njih trupla iz rova, so obkolili Stephensona; imeli so brez-mejno zaupanje v njegovo razumnost in preudarnost. »Oj,« so mu rekli, »ali nimate sredstva, ki bi nas obvarovalo take nesreče?« — »Iščem ga,« odvrne Stephenson. — »Tedaj hitite! Glejte!« pravijo rudarji, kazoč na trupla svojih tovarišev, »premog se da odkupiti le s krvjo rudarjev!«

Odslej išče Stephenson še z večjo vztrajnostjo sredstvo, da bi dovršil varnostno svetilko, čije plamen bi bil zavarovan proti treskavici. Ni preostajalo nič drugega, kakor narediti nevaren poizkus. Stephenson se da spustiti na dno rova z izvežbanim delavcem in rudniškim mojstrom. Ta poslednji pelje Stephensona v rov, ki so ga delavci morali zapustiti zaradi morilnega plina, ki je vihal z ostrim žvižgom skozi razpoke. Rudniški mojster stopi v rov brez luči in vrnivši se trdi, da bi nastala strašna eksplozija, če bi se približal s kakršnokoli lučjo; to bi bila smrt. Stephenson se nasmeje in reče:

»Stopite na varen kraj, vstopim sam!« Mojster in delavec se postavita na varno mesto, tresoč se za Stephensonovo življenje. Ta pa kmalu izgine s svetilko v roki v globokih ovinkih rovov. Kakor hitro je stopil v tok dušljivega zraka, se je hipoma vzdignila luč svetilke; bilo je videti, da se bo priprava vnela. Nato se je plamen skrčil in ugasnil. Stephenson se vrne k tovarišema in jima pove, kaj se je zgodilo.

Pet dni po Stephensonovem poizkusu je pokazal velik angleški učenjak Davy kraljevemu društvu v Londonu drugo varnostno svetilko. Ker je bil Davy sloveč učenjak, Stephenson pa le ubog delavec, je postala Davyjeva svetilka takoj sloveča.

V.

Stephenson se vrne k svojemu nekdanjemu opravilu: da izpopolni lokomotivo in izume železnico. Kolikor večji je bil Robert, toliko bolj se je udeleževal raziskavanj svojega očeta. Ne bomo si ogledali vseh poizkusov, ki sta jih morala narediti oba Stephensona, preden sta prišla do svojega namena. Povem le, da je preteklo od izuma varnostne svetilke pa do tistega časa, ko je Stephenson mogel pokazati uspeh svojega dela, celih 14 let trdega dela. Ker je delal raznovrstne poizkuse, so ga nekateri, ki niso razumeli njegovega dela, smatrali za blaznega.

Leta 1829. je angleška vlada razpisala nagrado za izumitelja lokomotive, ki bi vlekla veliko težo s hitrostjo treh milj na uro. Stephenson, ki je slednjič izvršil svojo velikansko nalogo, je oddal za tekmo lokomotivo, ki jo je imenoval »vreteno«. Tekme se je udeležilo le pet oseb. Znamenje je bilo dano. Vreteno je teklo in videlo se je, da zasluži svoje ime, zakaj vleкло je dogovorjeno težo z brzino 6 milj na uro. Ko so mu odvzeli težo, je teklo z brzino deset milj. Štiri druge lokomotive so tekmovala z »vretenom«, a niso izpolnile pogojev in izločili so jih.

Od tega dne je bila slava Stephensona popolna. Danes so ga proslavljali tisti, ki so ga včeraj zbadali. Postal je predmet ljudskega ponosa. Slava nekdanjega rudarja ni imela tekmeča. Iz preprostega rudarja in rudniškega inženirja je postal železniški podjetnik. Prvo železnico je zgradil v svoji domovini. Nato je šel v Francijo, kjer je zgradil železnico Paris—Rouen in Marseille—Avignon. Pozneje je odšel v Belgijo, Italijo, Španijo in še celo v Egipt. Povsod so mu hvalo dolžni za zgradbo prvih železnic.

Jurij Stephenson je postal lastnik velikanskega imetja, ki si ga je pridobil s svojim delom. Ko se je čutil že preveč izmučenega, je

pustil nadaljevanje svojemu sinu Robertu. Prenesel je svoje delovanje na dobrodельne ustanove. Za svoje delavce je ustanavljal šole, knjižnice, podporne blagajnice in hranilnice.

»Vztrajnost,« tako jim je govoril, »me je spremljala pri vsakem mojem delu; brez te ne bi dosegel ničesar. Vkljub siromašnosti in vsem težavam, ki mi jih je povzročalo uboštvo, sem vztrajal pri učenju. Vztrajnost! Da, vztrajnost je premagala vse uboštvo. Če si jo hočete prilastiti, prijatelji moji, storila bo vam to, kar je storila meni: osrečila vas bo!«

V poletju.

Vse zaspale,
vse zaspale
v sanjah kimate, poljane,
v noč zavite,
v črni halji skrite.

Vroči dnevi,
hudi dnevi:
smrtna kosa, smrtni spevi
prav nad vami,
ko se zora drami.

Ej, bahate,
ve bahate,
sočne in bogate trate,
kje so danes vaši
pisani pajdaši?

Ej, ve cvetke,
trudne cvetke,
kje so vaše polne skledke,
kje medica
za čebele in slaščica?

Prebahavo,
previhravo
k solnčecu ste z bujno travo
ve hitele,
pa ste v smrt dravele!

Vroči dnevi,
hudi dnevi,
smrtna kosa, smrtni spevi
prav nad vami,
ko se svita za gorami.

Anica.

V tihem logu.

Tihi log — v logu tri ptičke.
 Prva si gnezdo gradi,
 s prstki srebrnimi druga
 jagode bere si tri,
 s kljunčkom pa zlatim najlepše
 pesemce tretja žgoli. —

Tihi log — v logu tri ptičke...
 Ptičke so moje vse tri.
 Sam sem jih v log jaz prinesel,
 pesmi učil jih vse dni,
 čuval jih v gnezdu samotnem,
 grel jih vse zimske noči,
 palček jaz, mladi kraljiček,
 ki se ga deca boji...

Deca, le pridil Če moreš,
 ptičke ujemi vse tri!

Jos. Vandot.

J. G.:

Kraljevič Marko.

ikogar ni med nami od otroka pa do starca, ki bi ne vedel za kraljeviča Marka. Mnogi znajo o njem pripovedovati veliko povesti. Mnogi znajo o njem peti na gosli. Mnogi vedo, da je kraljevič Marko iz belega mesta Prilepa — vsi pa vedo to, da je bil kraljevič Marko junak, da je branil in čuval in preganjal one, ki so bili nasilneži.

Oče kraljeviča Marka se je zval Vukašin. Priimek Vukašinov je Mrnjačević. On je bil velikaš carja Dušana Silnega, ki mu je dal Prilep z okolico, da v njem živi in vlada. Po Dušanovi smrti se je proglasil Vukašin za samostojnega kralja.

V istem času so Turki iz Azije vedno bolj in bolj napadali Balkanski polotok in naše kraje. Nesložnost knezov jim ni mogla nuditi jačjega odpora. Ko bi bili složni in ko bi poslušali vsi enega, kdo ve, bi li mogli Turki priti v našo deželo in si jo docela podjarmiti. Kako velika je bila takrat nesloga, nam kaže narodna pesem »Uroš in Mrnjačevići«. Tu je popisana borba za srbski prestol med velikašem Mrnjačevićem in carjem Urošem (sinom carja Dušana). Najprej so pozvali kraljeviča Marka, da on določi, kdo naj bo car. V pesmi se pripoveduje, da je bil Marko pisar carja Dušana in da je moral on vedeti, čigavo je carstvo.

In pesem nam kaže, kako pravičen je bil kraljevič Marko, ki si ni hotel nakopati greha na dušo. Ni hotel reči, da je ostalo carstvo njegovemu očetu, ni hotel reči, da je ostalo njegovim staršem, ampak je rekel: Od očeta je prešlo na sina, od carja Dušana — carju Urošu.

Brezštevlna junaštva, ki jih je Marko izvršil, so ga uvrstila med naše največje junake. Marko gre skozi Makedonijo in staro Srbijo, preganja narodove krvoloke, brani rajo in siročad pred nasiljem. Tam uniči 12 razbojnikov, tam premaga Musa Kecedžija, tam brani narod pred Turki in njihovimi napadi. Kjer je potreba, tja pride, tam pomaga, a tudi njemu pomaga Bog in sreča junaška.

Pravijo, da za Marka niso mogli dobiti konja. Šarca, ki ga je jahal do svoje smrti, je dobil na ta način: Privedli so pred Marka neko pisano žrebe. Ni bilo lepo. Marko ga prime za rep in rep ovije okrog sebe. Ali žrebeta ni mogel premakniti z mesta. »To je konj zame!« reče kraljevič Marko, neguje konja in ga čuva do smrti.

Narodna pesem pravi, da se kraljevič Marko vrne in da njegov topuz izide iz morja. Pesem pravi, da še živi. Pa je res živ med nami! Mi se ga spominjamo, mi ga ljubimo, mi smo ponosni nanj; njegova dela in junaštva žive med nami in to je isto, kot da bi živel Marko sam. Spomin nanj bo živel v našem narodu, dokler bo živel naš narod.

Ko so zavzeli Turki srbske zemlje, se jim je pokoril tudi Marko. Samo dovolil ni, da gredo Turki skozi njegov kraj, da mučijo in ple-
nijo ljudstvo, ampak ga je ščitil pred njimi. V tej dobi so začeli Turki vojno z Rumuni. Marko je obljubil Turkom pomoč tudi v vonji. A pred bojem je vzkliknil: »Daj Bog, da zmagajo kristjani, četudi sam padem in umrem!«

In Marko je padel v tem boju!

Ostale so sirote brez dobrega zaščitnika, ostale so in so robovale Turkom.

Zamorske narodne pripovedke.

Preložil Fran Erjavec.

I.

PREMETENI ZDRAVNIK ALI STRAH PRED SMRTJO KOT ZDRAVILO.

starih časih je živela v Bagdadu ženska, ki je bila tako debela, da ni mogla več hoditi. Nekega dne je zato šla k zdravniku iskat leka za to nepriliko.

Ko pride do njega, ji reče: »Stopi bliže!«

Ona sede in on jo vpraša, kako ji je. Žena mu odgovori: »Vse je dobro. Prišla pa sem k tebi, da me preiščeš.«

Zdravnik vpraša: »Kaj ti pa ni prav?« Ona odvrne: »Prosim te, daj kako zdravilo zoper mojo

debelost.«

Zdravnik pravi: »Kakor bo božja volja, toda najprej moram vprašati proročišče, da vidim, kako zdravilo bo primerno tebi. Vrni se sedaj domov in jutri pridi po odgovor!«

In žena pravi: »Naj se zgodi božja volja!« ter odide domov.

Drugega dne pride po odgovor. Zdravnik pravi: »Draga gospa, pregledal sem knjigo in našel, da boš morala čez sedem dni umreti, zato ne potrebuješ zdravil, ker boš itak kmalu, čez sedem dni umrla.«

Ko začuje gospa zdravnikove besede, se jako prestraši, zakaj uverjena je bila, da bo morala umreti. Vrne se domov ter od same žalosti ne more ne jesti in ne piti, zato je jako shujšala. Tako je prišel sedmi dan, a ona ne umrje. Pride osmi dan, a ona je še vedno živa. Tedaj odide k zdravniku in mu pravi: »Danes je že osmi dan, a jaz še vedno nisem umrla.« In zdravnik ji pravi: »Si li sedaj debela ali suha?« Ona odvrne: »Suha sem, zakaj od strahu pred smrtjo sem popolnoma shujšala.« Zdravnik reče: »Baš to je bilo zdravilo — strah!«

In žena odide ozdravljena domov.

II.

ZGODBA O STEPNIH ŽIVALIH IN PODGANI.

Nekoč je živela podgana, ki si je redila kravo. Tedaj se dogovore vse stepne živali, lev, slon, povodni konj in leopard in tudi zajček: »Pojdimo in ukradimo kravo.«

In lev gre tja, da bi odpeljal podgani kravo. Najde jo doma ter ji reče: »Veš ti, podgana, prišel sem te presleparit za kravo.«

Podgana pravi: »Seveda, gotovo. Toda če me opehariš za mojo kravo, te s palico ubijem.«

Lev odvrne: »Tudi prav,« in odide nazaj k svojim prijateljem ter jim sporoči: »Podgana pripoveduje o ubijanju.«

Nato pravi slon: »Potem jo grem osleparit jaz.«

Slon odide in najde podgano doma. Reče ji: »Prišel sem te osleparit.« Podgana odvrne: »Če me oslepariš, te s palico ubijem.« Tudi slon se zboji.

Zajček pa meni: »Potem jo grem pa opeharit jaz.«

Tedaj rečejo lev, slon, leopard in povodni konj: »Premagala je nas, pa bi jo prevaral ti?« Zajček odvrne: »Da, jaz jo prevaram!« ter se odpravi.

Tudi on dobi podgano doma in ji reče: »Sestra moje matere, kako vam gre pri delu?« Podgana odgovori: »Tako, tako!« Zajček meni: »Daj mi palico, pasel ti bom kravo.« Podgana privoli in mu da palico.

Zajček je pasel do noči, potem je pa gnal domov in kravo spravil v hlev. Podgana je molzla kravo, zajček se je pa spravil k ognjišču in se delal, kakor da spi. Ko vidi podgana zajca spečega, ga hoče zbuditi, toda zajček se ne da predramiti. Tedaj prinese podgana vode in ga polije. Zajec plane pokonci in oplazi podgano s palico. Podgana zbeži in se zmuzne v luknjo, a zajec privali kamen, ga zavali na luknjo, gre po kravo in jo odvede s seboj.

Ko se zajček vrne, najde tam še vedno leva, slona, leoparda in povodnega konja. Vsi mu pravijo: »Veš kaj, zajček, kravo ti bomo vzeli.« Zajček odvrne: »Seveda, lahko jo obdržite in vzamete vse meso, da mi daste le mehur.« Potem kravo zakoljejo ter vzamejo iz nje mehur, ki mu ga dado, sami pa vzamejo meso, Zajček dobi le mehur in odide z njim.

Ko se nekoliko oddalji, ga napihne, vzame palico ter začne udrihati po njem. Ko je tako tolkel po njem, kriči: »Mati, nikdar več ne storim tega, draga gospal!« Ko začuje lev zajčkovo kričanje, hitro zbeži s slonom, leopardom in povodnim konjem. Ko zajec vidi, da beže, se vrne ter najde še vse meso. Potem zveže vse meso ter jih pokliče nazaj. In ko pridejo, prime leva, gre z njim do svoje košare in pravi: »Pojdi in prinesi vode!« Lev odide po vodo. Potem pozove slona in mu veli: »Hitro nakolji kamenja, da dobimo kuriva za kuho!« Potem pokliče povodnega konja in mu pravi: »Ti pa pojdi in prinesi

bambusovo palico, ki ne bo imela nobenega kolena, da nataknemo nanjo meso.«

Ko pride lev do vode, zajema s košaro, a vsa scurlja zopet iz nje. Slon je hotel nacepiti kamenja, toda zlomi se mu sekira. Povodni konj je iskal bambusove palice, ki bi ne imela nobenega kolenca, toda ne najde je. Ko se vrnejo, jih vpraša: »Kje je voda?« Odvrnejo mu: »Zajemali smo jo, a je vsa iztekla.« Nato zajček: »In kje je kamenje?« Odgovore mu: »Cepili smo kamenje, toda zdrobila se je sekira.« Potem vpraša še: »Kje je bambus?« Odvrnejo mu: »Iskali smo ga, toda nismo ga našli.« Tedaj vzame svojo palico in sulico ter jih zapodi. Povodnega konja prežene v vodo, kjer živi še danes. Leva prežene v puščavo, slona pa v gozd. Tako je vse meso ostalo zajčku.

III.

KOLOMODUMO.

V pradavnih časih je živela na svetu strašna pošast. Imela je jezik, ki je bil eno miljo dolg, in rep, ki je segal do konca sveta. Njeno telo je bilo luskinasto kakor krokodilovo in njeno žrelo tako strašno veliko, da je mogla na en dušek požreti vprežen voz. To strašilo se je zvalo Kolomodumo. Lezlo je sem ter tja, lovilo z velikanskim jezikom ljudi in živali ter jih nosilo v svoje odprto žrelo. Toliko časa je delala pošast to, da je požrla vse ljudi z njih živino in z domačimi živalmi vred. Vsa mesta in vasi so se izpremenile v razvaline, po katerih so lajali šakali in se plazile kače.

Ostala je samo ena žena, ki se je skrila v gošči v gozdu. Kolomodumo ni mogel za njo, ker se je že preveč nažrl. Imela je s seboj sina, ki je bil čudovit otrok. Že od prvega dne, ko se je bil rodil, je imel zobe in je znal govoriti. Ko je deček nekoliko odrasel, je kazal mnogo razuma in junaštva. Iz železa si je skoval različno orodje, močne sulice in velik, dvorezen ter jako oster nož. Vsak dan se je boril z divjimi zvermi in varoval mater. Premagal je celo leva, ker je bil jako močan. Bal se ni ničesar. Na svojih lovskih pohodih je prišel tudi do razvalin človeških bivališč. Doma je vprašal mater, kdo je tam prebival. Tedaj mu je povedala o strašni nesreči, ki je zadela ves svet. Svarila ga je, naj se nikar ne približa Kolomodumi, toda deček je gorel od želje, da bi se bojeval s pošastjo. Končno ga mati ni mogla več zadrževati. Odšel je, oborožen s sulicami in z velikim nožem, da poišče Kolomoduma. Nekega dne najde na tleh nekaj debelega, črnega, kar je bilo dolgo, več nego miljo. Bil je strašni jezik pošasti. Bliskoma zavihti nož in ga prereže na dvoje. Čudni stvor

ga torej ni mogel zgrabiti več z jezikom. Gre dalje in zagleda Kolomoduma kakor veliko goro, ki je iztezal dolgo žrelo po njem. Deček pa skoči na stran in vrže pošasti sulico v oko. Njegov trebuh je bil od neprestanega žretja hudo napet, zato se ni mogel hitro obrniti. Nato vrže še eno sulico v drugo oko, in zver je bila slepa. Potem jo je suval v glavo, dokler ji ni zaprla smrt žrela. Nato je pretipal telo, da bi videl, kje bi ga mogel najlaže preparati. Končno nastavi nož, a iz notranjosti začuje bolešno kričanje. Potem sune drugje, in zopet začuje pasje lajanje. Poizkusi še na tretjem kraju, a zopet zasliši človeško vpitje: »Pusti, ranil me boš!« Deček ne ve več, kje bi se lotil. Končno si misli: »Ej kaj, če vas tudi nekoliko ranim, moram vam pomagati ven, ne morem vas prepustiti tu smrti.« Rečeno, storjeno: prepara podolgem trebuh in tedaj pridejo iz njega vsi, ljudje in živali. Vsi so hiteli nazaj v svoja opustošena domovja in jih zopet popravili. Tudi junaški deček se je preselil z materjo k njim.

Nekega dne so se zbrali ljudje k velikemu posvetovanju. Nekateri so rekli: »Izvolimo dečka za kralja!« Drugi so menili: »On nas je z nožem hudo ranil in nismo mu še odpustili. Najbrže ni niti človek, nego čarovnik, zato ga rajši ubijmo!«

Zmagali so morilci. Napadli so dečka in ga ubili. Toda, ko je umrl, je zapustil zemljo in odšel k bogovom, kjer je postal kralj.

Jutranja.

*Čez zlato pogorje, čez rosno ravan
privriskal, prismejal se mladi je dan;
in rože prebujene so zadehtele
in ptice vse budne veselo zapele ...*

*Čez polje je hušnil skrivnosten šepet
in gaj se je zdramil, in buren trepet
je šel mu skoz sočno, kipeče telo —
njegova molitev kipi zdaj v nebo.*

*Od solnca ožarjen, ves mil in lahak
škrjanček se dvignil visoko je v zrak
in strune srebrne in zlate ubral —
in pesem o sreči sladkó zažvrgljal ...*

Miroslav Kunčič.

Nočne bajke.

Vetriči so zaveli...
V njih so zapeli zvonovi,
mehki, sanjavi glasovi
v temo so zadrhteli...

Zvezde so zagorele...
V njih so vzblestele rdeče
lučce biserne sreče...
V srca so zažarele.

V lesu so se zbudile
vile iz tihega spanja,
v vrelcu blizu kostanja
v srebru so se umile.

Gosli so zaigrale...
Iz njih so se zasmejale povesti,
zbežale kot sanje po cesti
in trudnih zaspančkov iskale.

In škrtati so tudi vstali,
škrateljčki mali, preživi.
V šali so nagajivi
živih si lučc prižgali...

Pa so lučke hotele
z zvezdami tekmovati,
a prišli so angelčki zlati,
vse lučke so zatemnele.

To so v jezi kresnice
škrate poredne lovile,
a jih niso dobile,
trudne so legle v cvetice...

Vi se na smeh držite,
mali neverni Tomaži,
kot da ste vjeli me v laži —
a nočne bajke prespite...

Anica.

DVA JUNAKA

Iz Stritarjevih „Drobnic“.

1.
*Ko stari govore,
otroci naj molče.*

2.
*Boj se hudega jezika!
Huje nego gad te pika.*

3.
*Tudi v sili, v šali se ne laži!
Kakršen si, takega se kaži!*

4.
*Piščeta kokla najprej napase,
ko so sita, šele misli nase.*

5.
*Ptič se s ptičem druží,
žaba z žabo v luži.*

6.
*Komur žito ne zori na njivi,
ne skrbe ga nič oblaki sivi.*

7.
*Na med se muhe love,
na sladke besede ljudje.*

8.
*Naj človek pol sveta obteče,
najboljši kruh doma se peče.*

9.
*Nazadnje bomo vendar rekli:
najboljši kruh so mati pekli.*

10.
*Misli poprej, potem govóri!
Dvakrat premisli, enkrat stóri!*

11.
*Bolezni sto imamo,
a zdravje eno samo.*

12.
*Kjer jeza v hiši gospodari,
nič ne popravi, vse pokvari.*

13.
*Kjer je vino, kjer je krača,
hitro najdeš pomagáča.*

14.
*Lepoto sodi vsak drugači,
krastača lepa je krastači.*

15.
*Solnce ne sije tako lepo
kakor materino oko.*

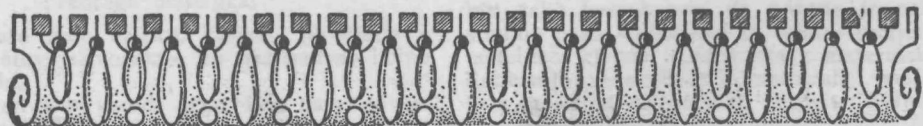
16.
*Pitje in kajenje
krajšata življenje.*

17.
*Za lenuha
skorja suha!*

18.
*Ko ti kola cvilijo, pomaži!
Ko se dva prepirata, tolaži!*

19.
*Sad prepovedan mika,
četudi je lesnika.*

20.
*Glad ti bo najboljši kuhar,
tebi pravim, lahkokuhar.*

Jos. Britar

Zastavica v podobah.

Priobčil *Fr. Zagorc.*

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev skrivalnice v 6. števil.

Jezdec je odletel s konja in leži od gledalca na desno v bregu pod drevesi; glava mu je obrnjena navzdol.

Prav (ali vsaj deloma prav) so jo rešili: Dragica Rudelka, Zalog pri Ljubljani (je poslala rešitev v podobi); Slavko Vrečko, Šoštanj; Fran Bolka, Kovač Bernard in Uršič Rado, Sv. Jurij ob j. ž.; Božena Vebrova, Jesenice; Ernest Bolka, Sv. Jurij; Potočnik Tomaž in Pust Ivan, Trbovlje-Vode; Cirila in Metoda Šemrlovi, Julijana Erženova, Lesce; Ida Mala, Radovljica; Mimica in Julka Žagarjevi, Lesce; Anica in Milan Saveli, Jože Ronžador, Niko in Janko Liška, Franc Kincl, Sv. Jurij ob j. ž.; Fran Zorman, Ljubljana; Fran Plevnik, Vode-Trbovlje.

Zastavico v podobah v 5. števil. je tudi prav rešila Albina Slemenikova v Celju.

Zahvala.

Predraga učiteljica!

Vaše mile vrstice, ki smo jih čitale v VI. števil. »Zvončka«, so nas nadvse bolno ganile.

Predvsem zaradi tega, ker nam odvzemaajo poslednjo iskrico nade, ki smo jo na

dnu srca še čuvale, češ, da je naš razstanek le en bridak sen, zakaj usoda ne more biti tako brezobzirna, da odvede iz naše sredine našo voditeljico in toliko ljubljeno učiteljico, ki nas je štiri leta z materinsko ljubeznijo in skrbnostjo nadzirala, poučevala in ščitila na početku trnovite življenske steze!

Steječ pred porazno resnico, se plaho povprašujemo: Kaj bo sedaj? Kdo nam bo v bodoče nadomeščal našo neprežaljeno in nepozabno učiteljico?

In ob tej pomisli nas obhajajo črne slutnje pred negotovo prihodnostjo, zakaj prejasno se zavedamo, da se nahajamo na pragu nove, resnejše in morda tudi bridkejše dobe svojega doslej po Vaši ljubeznivi naklonjenosti razsvetljenega življenja!

Nehote se nam javlja obilica spominov, ki nam čarajo posamezne trenutke te srečne dobe; spomini so to, ki nam povzročajo veselja in — boli!

Oprostite nam in pozabite na vse, kar smo Vam žalega storile; ohranite si le one lepe, svetle spomine, v katerih posesti se čutimo srečne in dokaj potolažene na razpotju prelepe prošlosti in temne prihodnosti!

Bodite prepričani, da so nam globoko v srca vsajeni Vaši lepi nauki in ne delajte si nobenih skrbi glede naše bodoče usode.

Vaša ljubezen nas spremlja; ona nas bo ščitila in hrabrila v vseh izkušnjah, ki jih bomo srečale ob novi stezi svojega življenja.

V tej trdni nadi se Vam najpresrečneje zahvaljujemo za Vaše požrtvovalno delo, za ves trud in predvsem za Vaše mile besedice, ki ste nam jih posvetili v slovo in na pot!

V imenu Vaših hvaležnih učenk:

Elza Kirbischeva.

Kako je postal Janez gospod, Peter pa ostal kmet.

(Dogodek iz polpreteklega časa.)

Janez in Peter sta bila brata. Peter je bil tri leta starejši od Janeza. Rojena in doma sta bila na V., jako visoko ležeči vasi in fari na K. Vas je več kot tisoč metrov nad morjem. V oni deželi je edino še ena župnija, ki leži skoro tako visoko, namreč Koprivnik, kjer je svoje dni »duše pasel« pesnik Vodnik. Na V. sta pa brata Janez in Peter pasla čredo svojega očeta. Bila sta torej pastirja, seveda le poleti, pozimi sta se pa doma učila; zakaj v šolo nista hodila, ker šole takrat, v prvi polovici preteklega stoletja ondi še ni bilo. Zato ju je oče, ki je bil le samouk, učil brati in pisati. Kaj pa je hotel v dolgi zimi, ki traja na V. kakih sedem mesecev! Za drugo delo fanta nista bila, učila sta se pa dokaj rada, posebno mlajši Janez. Njiju oče je menil, da je oba fanta Petra in Janeza sam za prvi razred dovolj naučil. Za daljno šolovanje je pa najprvo odločil

starejšega Petra, ki ga je odpeljal v bližnje mesto I., kjer je bila že takrat glavna šola, t. j. štirirazrednica. Bilo je to v začetku hude zime, ko je sneg že debelo ležal in vedno na novo naletoval. Šola v I. je bila takrat glede učnega jezika tako osnovana, da se je že v prvem razredu učilo nemški brati in pisati. Četudi Peter ni še nič nemški znal, vendar ga je oče vrnil kar v drugi razred, dasi se je bila šola že dva meseca prej začela. Zakaj mu je bil učitelj tega razreda to dovolil, mi ni znano. Peter je prišel torej nekako sredi tečaja v drugi razred, v katerem je bilo že veliko nemščine in domače naloge so bile tudi kolikor toliko nemške. Peter, ki je hodil komaj en teden v to šolo, naj bi izdelal tako nalogo! In vendar jo je prinesel izdelano v šolo. Toda ni je naredil sam, ampak tovariš iz 4. razr. mu jo je bil izdelal. In tak izdelek je izročil nekega dopoldne — bilo je ob sejmu — učitelju Š., ki je bil na glasu kot »huden« učitelj. Ta je pogledal fantovo nalogo, reki: »Tega nisi sam naredil; popoldne boš zaprt!« Te pretnje in kazni se je Peter tako prestrašil, da ni prišel popoldne v šolo, marveč jo je v hudi zimi popihal brez vednosti svoje gospodinje domov na V., kamor je v snegu rabil odrasel človek štiri ure ali več. Ker so bili tisti sejmski dan tudi nekateri odrasli ljudje v I., so videli Petra, enajstletnega dečka, kako jo je pihal po snegu, kako je gazil sneg, kako otepaval snežinke s klobuka in obleke, da bi bil že pred nočjo na domu svojih staršev, ki se je bil od njih komaj pred enim tednom nerad ločil. Sejmarji so prišli pred nočjo domov, fanta Petra pa ni bilo. To so sejmarji povedali njegovim staršem. Lahko si mislite, kako jim je bilo pri srcu. Vso noč nista spala oče in mati in zdihovala: »Peter je v snegu obtičal in zmrznil.« — Ni bil še dan, ko vstane oče in gre otroku naproti, ves čas v skrbeh, kje bi srečal živega ali mrtvega Petra. Ni hodil še eno uro od doma, ko ga sreča čilega in celega. Peter je bil namreč prenočil pri sorodnikih. Ko ga je oče privedel v hišo, se je mati od veselja jokala. Oče pa je rekel: »Peter, ti boš odslej doma, ostal boš pastir, postal boš hlapec in trd kmet, ker se nisi hotel učiti. Drugo leto pošljem Janeza v šolo v I.« — In tako se je tudi zgodilo. Peter je trdo kmetoval na V. do nekako šestdesetega leta svoje starosti, dokler ni posestva izročil sinu, izgovorivši sebi le mal užitke. Janez je pa hodil tri leta v šolo v I., pet let v G. in tri leta v Lj. Potlej je pa postal učitelj, ki še na stara leta rad piše.

Ivan L.

V spominsko knjigo.

Samo eno je življenje,
vanje vodi tisoč poti,
ta gre k sreči, ona k zmoti,
ona v radost, ta v trpljenje.

Hodi poti varne, jasne
med prepadi in viharji!
Naj mladost živi ti v zarji,
v delu starost naj ugasne!

Franjo Roš.

Opomini.

I.

Kaj li sovražiš, se jeziš,
kaj li besniš mi brez odmora!
To pazi, da se umiriš,
sovraštvu v srcu — nič prostora! —
Poglej na zvezde: iz daljine
pošiljajo nam opomine:
»Med sabo, bratje, s ljubite,
s tem voljo božjo dopolnite!«

II.

Večkrat v življenju se zgodi,
da v jezi brat razžali brata
in to še greh se mu ne zdi —
kar groba se odprejo vrata
in hladna ruša brata mi pokrije...
Ostali brat kesa se, solze lije,
o, zdaj bi z bratom rad se spravil,
ki ga na veke je ostavil...
Prek groba vetrec pa šušti.
»Prepozno!« žalostno ječi...

III.

In kadar ura pride ti le-tá,
da boš stopiti moral pred Boga,
ki ve in sodi naša dela;
ne bo li groza te objela? —
Tu nisi hotel bratu odpustiti;
li more Bog usmiljen s tabo biti?
Zatri sovraštvu, v spravo roko daj,
ker vedi: »Le ljubezen vodi v raj!« —

Janko Leban.

Strnadje in škrjanec.

(Jan Fr. Hruška.)

Bilo je po Svečnici, Solnce je stopalo
više, led je pokal, škrjanci so se vračali
na polje, koder so se po razorih belile še
dolge proge snega. Toda zima je pela svojo
pesem. Zastrla je na čisto jasnem nebu
solnce, završala s šumno vihro, zaplesala
z gostim metežem.

Ob tako nepričakovanem snegu se je
tiščala jata rumenih strnadov pod bodli-
kovjem na široki meji, ko je padel med
nje škrjanček, ves rosan in izmučen od
mraza in glada.

»Zima se vrača!« so zaščebetali nanj
strnadje, utrujeni v zimskem mrazu in de-
ževju.

»Zima in glad!« je škrjanec otožno pri-
pomnil. »Tam daleč za gorami žore poma-
ranče, cveto črešnje, tam je že vsega
obilo.«

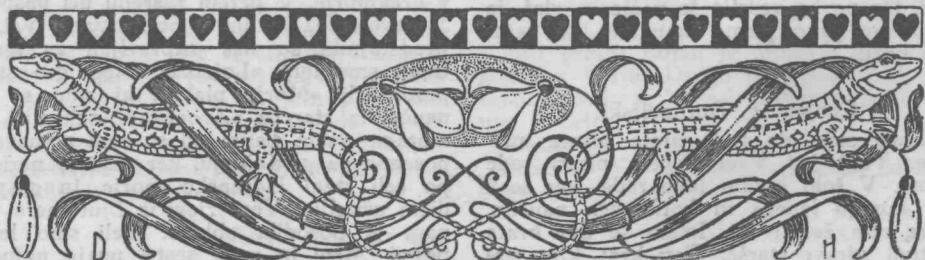
»In tebi se je tako silno mudilo domov
od dobrih časov v tujini?« se mu je čutil
mlad radoveden strnad.

»Mudilo, mudilo, pa še kako!« je na to
lahno zažvrgolel škrjanček. »Tako težko
smo čakali. — O, kdor ni poizkusil, ne ve,
kako silno je hrepenenje po domovini v
daljni tujini!«

Jos. Gruden.

Stritarjevi izbrani spisi za mladino.

V znani zbirki »Slovenski pesniki in
pisatelji« so ravnokar izšli kot XI. zvezek
Josipa Stritarja izbrani spisi za mladino.
Knjiga obsega 411 strani, Stritarjev živ-
ljenjepis pa 70 strani — torej je v njej
prav obilo nabranega dragocenega blaga.
Po vsebini in opremi krasno knjigo je s
slikami okrasil prof. Saša Šantel. Iz te
knjige prijavljamo v današnjem »Zvončku«
na strani 186. Stritarjevo podobo, ki nam
kaže našega književnika prvaka v najboljši
njegovi moški dobi. Ponatisnili smo tudi
nekoliko njegovih »Drobnic«, da opozo-
rimo svoje naročnike na ta odlični knji-
ževni dar. — Tudi to zbirko sta priredila
Fran Erjavec in Pavel Flerč.

Gospod Doropoljski!

Že drugo leto sem naročnik »Zvončka«. Jako mi ugajajo povesti, ki jih prinaša »Zvonček«. Posebno lepa je bila povest »Kekec na volčji sledi«. Imam še dva mlajša bratca, ki se tudi jako zanimata za »Zvonček«. Hodim v II. a razr. na Ledini. Učenje me jako veseli.

Prosim, priobčite tole malo pisemce v svojem kotičku.

Pozdrave!

Fran Čuden,
učenc v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Fran!

Mislím, da ni koticárja, ki bi ne bil vesel Kekca in njegovih doživljajev. Na uho Ti povem, da je sedaj gotov tudi III. del te znamenite povesti, ki jo bo priobčeval »Zvonček« v prihodnjem letniku. Pa tega nikomur ne povej!

Veledenjeni g. Doropoljski!

Danes se oglašam pri Vas s prvim pis-mom. Najbolj mi ugaja Vaš koticék. Moja sestra, ki hodi v II. razred, tudi jako rada čita Vaš koticék. V šolo hodiva prav radi. Prosim Vas tudi za drugo polletje. Prosim, priobčite tudi moje pisemce v svo-jem koticéku!

S spoštovanjem!

Ljubica Zorčičeva,
učenka IV. razreda v Dobovi.

Odgovor:

Ljuba Ljubica!

Radosti me, da imaš tudi Ti svoje ve-selje z mojim koticékom. In Tvoja sestrica tudi. Da pa bo veselje še večje — glej, je že Tvoje prvo pismo smuknilo na zače- leni kraj!

Čenjeni g. Doropoljski!

Slišala sem, da radi čitate pisma mla-dine. Tudi jaz Vam hočem pisati tole pismo. V šolo hodim jako rada, ker se v šoli mnogo lepega in koristnega naučim. Stara sem že 11 let. Imam še dva brata in tudi zdrave starše. Tisti kraj, kjer sta-

nujem, se imenuje Spodnja Polskava. V mojem rojstnem kraju je jako prijetno. Spomladi cvetejo pri nas razne cvetice in pojo razni ptički. Tudi tedaj je prijetno, kadar drevje cvete. Če pridem zjutraj spomladi iz hiše, mi vonj cvetočega drevja gre v nos. Ob nedeljah spomladi grem tudi večkrat po razne cvetice, n. pr. po zvonč-ke, vijolice, marjetice itd. V drugem pis-mu Vam bom še bolj opisala svoj rojstni kraj.

Pozdravlja Vas
Vam vdana

Marija Krištofova,
učenka III. raz. II. odd. v Sp. Polskavi.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Najlepše je vsakemu človeku v rojstnem kraju. Tudi z menoj je tako in s Teboj seveda tudi. Bodi rojstni kraj še tako skromna in preprosta vas — lepšega kraja ni pod solncem! Ostani dobra in pridna jugoslovenska deklica, da boš delala čast svojemu rojstnemu kraju!

Dragi gospod Doropoljski!

Že dolgo sem imela namen, da Vam pišem. Ker sem Vam to na tihem obljubila, Vam zdaj izpolnujem. Pred nekoliko tedni smo imeli prvič igro pri Sv. Jurju ob šč. Ta kraj leži na znožju Slovenskih goric. Šolo imamo jako lepo s šestimi raz-redi. V šestem razredu uči gospod nad-učitelj Ivanjšič, v prvem gospodična Koc-mutova, v drugem gospa Janševčeva, v tret-jem gospodična Brumnova, v četrtem pa manjka gospod učitelj Jenko, ki je odšel v Prekmurje. V petem razredu uči gospod Janševc. Jaz hodim v prvi razred. Vsi ti predstojniki so nas pripravljali za igro. Imeli smo igro »Lojzika«. Med igro smo prednašali »Morje plaka«, ki smo se je naučili iz starega »Zvončka«. Zahvaliti se moramo vsem tistim, ki so nam pomagali, posebno pa g. Košarju, ker nam je narisal po celi steni Jadransko morje, in gospo-dični učiteljici Vesnerjevi iz Ljutomera, ki nam je posodila obleko. Peli smo lepe pesmi. Meni in moji sestri ugaja najbolj

ZVONČEK

igra »Lojzika«. Vlogo Lojzike sem igrala jaz. Lojzika je bila ubožica, ki sta ji umrla oče in pozneje še mati. Pozneje jo je dobila v roke huda Mica, ki jo je učila lagati in krasti. Med igro so plesali učenci iz drugega razreda narodno kolo. Najbolj moramo biti hvaležni gospodom učiteljem in gospodičnam učiteljicam, ki so nas tako lepo učili.

Pisala bi Vam še več, pa se bojim, če bi bilo moje pismo predolgo in ga ne bi hoteli natisniti, kakor ga niste od moje součenke Anice Hraševčeve, ki je zato jako žalostna, ker ni dobila odgovora.

Srčno Vas pozdravlja

Vaša vdana
Marica Svetonjeva.

Odgovor:

Ljuba Marica!

Lepo se v svojem pismu spominjaš vseh, ki so se trudili z vami in pripomogli, da je tako lepo uspela vaša prireditve. Take prireditve ne zabavajo samo, ampak imajo tudi plemenit vzgojevalen pomen. Koristne so mladini in odraslim ljudem. Čim več takih prireditve, tem bolj dokazujemo, da smo olikan narod, ki vedno stremi po napredku.

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Pišem Vam kratko pismence, da ga priobčite v svojem kotičku. V šolo hodim v II. razr. mešč. šole v Kočevju. Najrajša imam slovenščino. Ker je pa tukaj dosti Nemk in se je težko uče, zato pa moramo biti me Slovenke bolj navdušene za ta predmet in se ga prav pridno učiti, da bomo nekoč postale zveste Slovenke sebi v čast in v ponos svoji domovini. Upam, da tega mojega pismenca ne boste vrgli v koš. Morda se pa vendar najde kak primeren kotiček.

Z odličnim spoštovanjem

Vas pozdravlja
Julka Blejčeva.

Blagorodni g. Doropoljski!

Danes Vam pišem prvikrat. V šolo hodim v II. m. r. v Kočevju. Najrajša imam zgodovino, v kateri se mnogo zanimivega učimo. Posebno rada pa imam zgodovino Slovencev, kako so trpeli pod krutim nemškim jarmom. Večkrat pa tudi mislim na neosvobojene brate, ki ječe pod italijanskim nasilstvom. Upam pa, da napoči dan svobode, ko bom veselo vzkliknila: »Bog živi vse Slovene pod streho hiše enel«

Z odličnim spoštovanjem

Vaša vdana
Francka Pucljeva.

Cenjeni gospod Doropoljski!

To pismo je prvo, ki je namenjeno Vam, cenjeni gospod! Letos dobivam tudi jaz »Zvonček«. Obiskujem tukajšnji II. razr. meščanske šole v zavodu »Marijin dom«. S svojimi součenkami se izvrstno zabavam. V šoli mi najbolj ugaja slovenščina. Jako marljivo čitam ta lepi mladinski list in prav težko pričakujem prihodnje številke. Vljudno Vas prosim, objavite te skromne vrstice v svojem kotičku!

Iskreno Vas pozdravlja

Vaša
Tončka Lahova.

Odgovor:

Ljuba Julka, Francka in Tončka!

Odgovarjam vsem trem obenem, ker mi vse tri pišete na istem pismenskem papirju. Iz vaših pisem odmeva eno pripoznanje, da ste navdušene narodnjakinje. Prepričan sem, da take tudi ostanete — v čast in ponos naši veliki jugoslovenski domovini!

*

Veledenjeni gospod Doropoljski!

Prav rad prebiram »Zvonček«, a najbolj me veseli Vaš kotiček. Letos bi se mi kmalu velika nezgoda pripetila. Zaradi velike draginje sem prav težko zbral denar in si ga naročil za pol leta. Kako bo naprej, ne vem. Potrudil se bom, da bom imel dobro izpričevalo. Potem mi ga bo papa naročil za pol leta. Upam, da se bom Vašega kotička še dolgo veselil.

Z odličnim spoštovanjem

Boris Verbič,
učencec IV. raz. v Ljubljani.

Odgovor:

Ljubi Boris!

No, kako je? Pol leta je minilo. Ali si sam zbral denar, ali Ti je plačal naročnino papa, ker si imel dobro izpričevalo? Upam, da utešiš mojo radovednost!

*

Veledenjeni g. Doropoljski!

Danes Vam prvič pišem. Naznanjam Vam, da hodim sedaj v II. raz., ker je v Bočni dvorazrednica. Pri nas doma smo vsi prav veseli, ker je očka postal šol. vod. na Polzeli.

Moj bratec Bojan je dijak II. raz. real. gimn. v Celju. Drugo leto bom tudi jaz dijak. Vozila se bova z Bojanom po železnici v Celje.

Bratec bo vojak, a jaz inženir.

Presrečno Vas pozdravljata očka in mamica, posebno pa

Vaš hvaležni
Miloš Sotlar.

Odgovor:

Ljubi Miloš!

Želim Tebi in Tvojemu bratu, da se vama izpolnijo želje: Bojan bo junaško branil domovino, Ti pa boš s svojim znanjem dvigal nje lepoto in bogastvo! — Le pogumno in vztrajno naprej!

*

Cenjeni gosp. Doropoljski!

Dovolite, da tudi jaz stopim med Vaše koticarje. Jako rada čitam sestrin »Zvonček«. Ko bo ona dovršila šolo, bom jaz sama naročnica »Zvončka«. Stara sem 9 let, hodim v 4. raz. Moja večja sestra pa hodi v 6. raz. Tudi brata imam, ki bo začel letos hoditi v prvi raz. osnovne šole v Gornji Radgoni. Stanujem tik ob državni meji; iz okna vidim v sosedno državo, od katere nas loči reka Mura.

Moja sestra je že dolgo naročnica »Zvončka«, ker pa tudi jaz rada čitam Vaš »Zvonček«, upam, da tudi moje pisemce sprejmete v svoj kotichek.

Najlepše pozdrave Vam pošilja

Vaša vdana

Milica Zamudova.

Odgovor:

Ljuba Milica!

Najprej moram pohvaliti Tvojo lepo pisavo in čedno obliko Tvojega pisma. Vedno sem vesel, kadar tako pismo dobim v roke. Olika zahteva, da nikoli ne damo umazanega ali neokusnega pisma iz rok. Snaga in red naj se zrcalita iz vsakega pisma.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Naročena sem prvo leto na »Zvonček« in ga prav rada čitam. Vsakokrat najdem kaj lepega v njem. Kako bi bila moja mamica vesela, ko bi ji povedala, kar sem čitala, a je nimam več! Umrla mi je leta 1920., ko sem bila stara 9 let. Ni ure ne dneva, da bi se ne spominjala svoje ljube

mamice. Vedno mi je dajala kruha, ko sem šla v šolo, zdaj mi ga pa nikoli več ne bo delila. Kadar čitam »Zvonček« ali kako drugo knjigo, se malo zamotim, da nisem ves dan tako žalostna.

Želim Vam, gospod Doropoljski, ljubega zdravja in dolgega življenja, po smrti pa večno veselje!

Srčno Vas pozdravlja

Lenika Šparaklova
v Keglju.

Odgovor:

Ljuba Lenika!

Prav ginljiva je Tvoja globoka ljubezen, ki jo gojiš do drage svoje pokojne mamice. Želim, naj te spremlja ta ljubezen na vseh potih življenja, da ostaneš vedno in povsod dobra, blaga in plemenita!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Dolgo se že pripravljam, da bi Vam pisala. Stara sem 10 let. Jako rada prebiram Vaš »Zvonček«. Najbolj mi ugaja povest »Neuslužni Ivo«. V šolo hodim prav rada. Za razrednico imam gospodično Berto Menhartovo. Obiskujem 4. razred v Gornji Radgoni. Vse predmete se učim rada. Najbolj me pa veseli risanje. Prerisala sem že nekaj iz Vašega »Zvončka«.

Imam še malo sestrico Francko, ki jo imam jako rada, ki pa je doma pri mami v Logatcu.

Prosim Vas, da bi natisnili kako igro, kjer nastopijo tudi deklice, ne samo dečki, ker me bi tudi radi igrali.

Pozdravlja Vas Vaša

Ivanka Šemrovova.

Odgovor:

Ljuba Ivanka!

Saj je tudi take igre že priobčil »Zvonček«, kjer nastopajo tudi deklice. Nadejam se pa, da priobči še kdaj kako igro, ki bo ustrezala Tvoji želji. Potrpi!

„Zvonček“, XIX. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.
„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 15 Din, v navadni vezbi 30 Din.
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 20 Din, v navadni vezbi 35 Din.

... Nenavedenih letnikov ni več v zalogi. ...

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

Kupujte

MLADINSKE SPISE,

ki jih izdaja

„Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Zahtevajte cenike!

Naročila sprejema

Knjigarna „Učiteljske tiskarne“
v Ljubljani,

Frančiškanska ulica in Simona Gregorčiča ulica.

Učiteljska tiskarna in knjigarna

v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Telefon štev. 312.

Poštnohranilnični račun št. 10.761.

„Učiteljska tiskarna“ je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. V zalogi ima vse šolske in druge tiskovine.

Enobarvni in večbarvni tisk.

Litografija. Stereotipija.

Šolski zvezki lastnega izdelka.

Zvezki za okroglo pisavo.

Delo točno, solidno in elegantno.

Skladateljem naznanjamo, da je „Učiteljska tiskarna“ preskrbljena z novimi notami, torej izvršuje tudi muzikalije z ličnim in različnim tiskom.

Zaloga mladinskih, leposlovnih in znanstvenih knjig.

Cene zmerne!

Zahtevajte cenik!

Podružnica v Simona Gregorčiča ulici.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!